

42-47, 49-7

000903

ŠIAIP IR TAIP

Rašo V.

Demokratijos šaltai sutiko Maskvos pasiūlymą vėl sieti tartis dėl Vokietijos. Mat, nužvelgia, kad Maskva vėl šiaudus be grūdų siūlo.

Po 28 dienų streiko, kuris pridarė nemaža nuostolių, Anglijos doktrininkai sutiko grįžti prie darbo.

Indijos premjeras Nehru, apilankęs raudoną Kiniją, tikisi ją prikaltinęs įieškoti susitarimo su Vakarais. Pirmu žingsniu busią šaukti konferenciją tartinis apie apvienijimą pusiau perskeltos Korėjos.

Jau surinkta trys milijonai dolerių aukų Kanados mieste Toronto nuo audros ir staigaus potvynio nukentėjusiems, kurių tarpe esama trys lietuvių šeimos.

Vilniuje pasirodė išleistas lietuvių kalbos žodynas, kuriame 1006 puslapių ir daugiau negu 45,000 mūsų kalbos žodžiai.

Amerikos radijo Lietuvių Skyriaus vedėjas Europoje yra amerikietis J. B. Laučka ir gyvena Vokietijos Muncheno mieste. Jam talkiauja penki dypukai.

Amerikos imigracijos viršininkai laikinai įleido 22 lenkų jūrininku, kurie pabėgo nuo raudonos Lenkijos laivų į Formosa salą Kinijoje. Tikimasi, kad netrukus bus įleista ir lietuvių "Rapolytė", kuri pabėgo nuo rusų laivo į Daniją.

Iš spekuliantų Vilniuje, sakoma, galima gauti kokių nori drapanų, visokių spalvų ir dydžio. Tą patyrė Michigan universiteto rusų istorijos profesorius A. E. Adams, kuris seka sovietinę spaudą.

Amerikos astronomai iš Pietų Afrikos parsivežė 20,000 paveikslų Marso planetos, kuri šįmet buvo arti žemės priėjusi. Profesorius Slipher spėjo, kad Marse esama gyvų tvarinių, gal net su protu, kaip mes.

Vienas vyrukas New Brunswick, N. J. atsigulė savo kambaryje, paslėpęs \$28 į kojines. Ryte atsikėlęs nerado nei kojinių ant kojų, nei sukištųjų dolerių.

Mūsų spauda vis dar ginčijasi dėl VLIKo ir diplomatinio šefo. Pasirodo, nori rezignacija pralaukinti stagnaciją iš šefo raštinių.

Šiais metais Amerika kitiems davė penkis milijonus dolerių pašalpos, arba 20 nuosimčių mažiau, negu pernai.

Redaktoriai prašo raštų, o rašytojai prašo dolerių. Praraja tegali pralaukinti gausesnis skaičius skaitytųjų, kurie savo gerais doleriais skatintų gerus rašytojus parūpinti gerai spaudai gerų raštų.

Krikščionis Be Sąžinės

Grauzimo yra kapitonas Be kompasu,

Sakė vienas prancūzų rašytojas, krikščioniui tapęs žydas.

"Amerikos Lietuvis" yra kompasas Amerikos lietuviui šiame neramiame pasaulyje.

Pasiųsk savo ir savo draugo prenumeratą šiam geram kompasui:

AMERIKOS LIETUVIS
14 Vernon St., Worcester, Mass.
(metams \$3.00)

Nr. 42

WORCESTER, MASS., Lapkričio (Nov.) 5, 1954

Vol. XXXXVI

DEMOKRATAI LAIMEJO RINKIMUOSE

WASHINGTON, D. C. — Demokratatai atgavo viršenybę Atstovų Rūmuose ir Senate taipgi. Keturiolika dešimtys aštuonias valandas po rinkimų dienos pradžios, paaiškėjo kad Demokratatai laimėjo didžiąją vietų Kongrese. Ne tiktai Demokratatai paėmė Kongreso kontrolę, bet išvarė septynis republikonus iš gubernatoriaus vietų. Matyti, kad demokratatai turės 232 vietų Atstovų Rūmuose su 29 virš republikonų; o Senatą kontroliuos su vieno balso didžiuma. Rinkimai buvo aštrūs, kandidatai kurie laimėjo, tegavo mažai daugiau balsų negu pralaimėję oponentai. Nors demokratatai laimėjo Senate, bet tiktai vienu balsu, todėl nežinia ar partija norės paimti kontrolę. Devyni senatoriai iš aštuonių valstybių mirė po 1952 metų, todėl sąstatai ir dabar gali greit pasikeist.

New Yorko, New Jersey, Massachusetts ir Connecticut valstijose piliečiai skaitlingai ėjo balsuoti. Suskaičiuota, kad bus balsavę apie 40,355,345 piliečių, mažiau sulyginus su 1950 metais. Anksčiau, partijų viršininkai

Izraelis piauna mokesčiais
JERUZALĖ, Izraelis. — 40,000 krautuvninkų paskelbė 4 valandų streiką protestuodami prieš vyriausybės mokesčių našta. Vienas kapėjas, Izraeli Sinai, nusizudė palikęs raštą, kur sako, kad jį papriovė valdžios mokesčiai.

Sovietai Klatingai Siūlo Nusiginkluoti

Pokario konferencijose Sovietatai dažnai mėgo siūlyti Vakarams nusiginkluoti. Kai buvo pradėta kalbėtis apie visuotinę nusiginklavimą, Maskvos atstovai visuomet rasdavo būdą išsisukinėti. Amerikiečiams sutikus uždrausti atominis ginklus, pradėta kalbėti apie visuotinę atominį ginklų kontrolę. Tuomet Sovietų atstovai pakartotinai nurodė, jog vakariečiai tegali tik savo nusiginklavimu rūpintis, tačiau į Rusiją jie net nosies įkišti neprivalo. Kitais žodžiais, Sovietai pastoviai siekė, kad Vakarai nusiginkluotų, o Rusijai sudarytų sąlygas dar sparčiau ginkluotis.

Laisvasis pasaulis, patyręs tokių Sovietų išsisukinėjimą, ėmė savarankiškai veikti. Rugsėjo mėn. pradžioje prezid. Eisenhoweris pranešė, kad per pastaruosius devynius mėnesius vedant derybas su Sovietais, nepadarėta jokios pažangos atominę energiją taikos reikalams panaudoti. Užsienio reikalų ministeris Dulles, Jungtinėse Tautose kalbėta apie atominės energijos jos panaudojimą žmonių gerovei, nurodė, kad Amerika negalės amžius laukti, iki iš Raudonosios aikštės bus duotas leidimas.

Per praėjusius metus daug kalbų buvo pasakyta ir raštų parašyta apie atominės energijos panaudojimą taikos reikalams. Maskva, kaip papūga, kartojo vis tą patį žodį "niet". Kai ame-

kai pranašavo, kad balsuos virš 45,115,900 žmonių.

Massachusetts valstijoj republikonai išlaikė keturias svarbiausias vietas. Gubernatorius Herter lengvai laimėjo antram terminui, su 74,968 didžiuma balsų. Taipgi senatorius Leverett Saltonstall, Leit. Gub. Sumner G. Whittier, Teis. Prokuratoras George Fingold buvo sugrąžinti į savo vietas. Į Kongresą perrinktas Harold D. Donohue penktą kartą. Valstybės sekretorius Edward J. Cronin ir Globėjas Thomas J. Buckley lengvai buvo perrinkti.

GUVERNATORIUS CHRISTIAN HERTER su žmona. Gub. Herter lengvai buvo perrinktas į Massachusetts valstijos sostinės galva, bet jam per ateinančius du metus teks susidurti su demokratų viršenybe Massachusetts Rūmuose.

Gen. Collins Paskirtas į Vietnam

WASHINGTON, D. C. — Prezidentas Eisenhower pasiuntė Generolą J. Lawton Collins specialie misijai į Vietnam kaip J. V. pagalba galėtų būti geriausia sunaudota apsaugoti Indokininijos valstybę prieš komunistus. Buvęs armijos štabo viršininkas turės ambasadoriaus laipsnį. Prezidentas Eisenhower neseniai perspėjo Vietnam, kad turi įvest kaikurias reformas užtikrinimui Amerikos militariškos ir ekonomiškos pagalbos.

PAVERGTOJ LIETUVOJ

BUS IR STALINAS...

Paskutiniuoju laiku iš Lietuvos išvykti į Vakarų turėje progos asmenys pasakoja, jog ten kolchozuose kiaulės pavadintos Princų, Karalių, Čerčilio, Trumano ir kitų komunistų priešų vardais. Tačiau kai vienam kolchozų brigadininkas, tikrindamas kiaulininkės darbą, paklausęs, ar dar ji savo kiaulių tarpe neturinti Staliną, tą atsakiusi — "nenusimkit, bus ir Stalinas..."

DAŽNIAUSIAI UZRAŠOMAS SŪKIUS

Okupuotoje Lietuvoje dažnai pasirodo ant tvorų, bei sienų užrašytų antisovietinių sūkių. Dažniausiai pasitaikantis tarp tokių sūkių yra — "visų šalių proletarai, vienykitės prieš komunistus."

UŽ PASIŪRES ĮSKAITOMOS Į GYVENAMO PLOTO KVADRATORA.

Lietuvą okupavusieji Sovietatai kartą giriasi, kad jų valdžioje žmonėms labai gera gyventi — net savus namus gali turėti. Tačiau neregionalizuoti buvo palikti tie žemai, kurie didesniuose miestuose turi ne daugiau, kaip 210 kvadr. metrų gyvenamo plogo, o mažuose miesteliuose — 170. O į tą plotą įskaitomi taip pat ir vištininkai, sandėliai, išvietės bei pašūrės.

SKURDAS VERČIA ŽMONES VOGTL.

Okupuotoje Lietuvoje labai sunkios gyvenimo sąlygos ypač viengungiams. Valgyklose ir restoranuose maitintis iš gausumo uždarbio neįmanoma. Prisiūgti kur prie šeimos taip pat sunku. Už viengungio maitinimą imama 350 rublių, o jo gaunamas atlyginimas yra 250-350. Dėl šio skurdo visose darbovietėse vyksta vagystės.

UŽ PRIVAČIĄ PRAKTIKĄ — 40,000 RUBLIŲ MOKESČIŲ.

Rišs privačia, praktika verstis gydytojų Lietuvoje nelikę, nes norišs privači, praktika verstis gydytojas į metus turi mokėti 40,000 rublių mokesčių. Imas į namus darbą amatininkas turi mokėti į mėnesį 600 rublių.

KUNIGAS TURI MOKĖTI TRIGUBAI

Komunistinė valdžia Lietuvoje kunigas yra priskyrusi prie nenaudingų žmonių kategorijos. Dėl to jiems, nuomojant nacionalizuotose namuose patalpas, reikia trigubai už jas mokėti.

AKINIŲ REIKIA LAUKTI KETURIS MĖNESIUS.

Kai kurie dalykai Sovietų valdomoje Lietuvoje ypač sunkiai gaunami. Akinių daugeliu atveju reikia laukti 4-6 mėnesius. Taip pat labai trūksta ne tik baterijinių radio aparatų, laikro-

dzių, bet ir tokių visiems kasdien reikalingų dalykų, kaip duobenių, lėkščių, keptuvių. Net sunku esą rasti pastatą, kuriame būtų durų kablukas. Nuo langų, durų, išviečių kablukai tuoj dingsta, nes jie yra pasidaryę brangi preke.

PRIE ŠIAULIŲ APGYVENDINTI MONGOLAI.

New Yorke leidžiamas vokiečių kalba "N. Y. Staats Zeitung u. Herald" rugsėjo 30 d. numery pateikia santrauką pasakojimo vienos vokiečių, kuri iš Rytprusių bado metu buvo nukeliavusi į Lietuvą ir tik paskutiniuoju laiku grįžo į Berlyną. Pasakota gyveno šiaulių apylinkė ir šiltais žodžiais atsiliepia apie Lietuvos gelbėjo bado į Lietuvą atbūstus vokiečius, nors tokių pagalbą teikti Sov. buvo draudžiama. Kartu pasakojėja pažymi, jog sov. okupacijos lietuviai yra labai prislėgti bei varginami. Lietuose šiauliuose lietuvių dar tebėra, bet taip pat yra apgyvendinta jau ir daug rusų. Prie šiaulių esanti apgyvendinta kažkokia mongolų kiltis.

PATEIKIA PADĖTIES LIETUVOJE APŽVALGĄ

Vidurio Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos New Yorke leidžiamas "Christian Democratic Review" rugsėjo mėn. numery duoda gana ilgoką dabartinės padėties okupuotoje Lietuvoje apžvalgą. Apžvalgoje santraukliai apžvelgiama sovietinės Lietuvos rusinimo pastangos, tikėjimo persekiojimas, propaganda prieš vakarus ir krašto gyventojų nuotaukos okupantų ir jų pastangų atžvilgiu.

Į PASILINKSMINIMUS LIETUVIAI MAŽAI LANKOSI.

Komunistinės organizacijos okupuotoje Lietuvoje organizuoja daug visokių pasilinksminimų. Ypač šokių organizavimas sustiprinamas Advento ir Gavėnios metu. Kalėdų ir Velykų išvakarėse ypač visi kviečiami pasišokti. Tačiau į tuos šokius lankosi daugiausia įvairus pareigūnai ir kiti, kurio bijosi, kad nebūtų dėl to nesilankymo apkaltinti antisovietiniu nusistatymu. Kas tik gali, tų pasilinksminimų vengia. Ypač mažai į juos lankosi kaimiečiai.

ARKIVYSKUPAS M. REINYS ESĄS GYVAS?

New York (LAIC) — Lenkų katalikų žinių agentūra Inter-Catholic Press Agency, Inc., skelbia iš Šveicarijos gautą žinią, jog iš Sovietų nelaisvės grįžusių vokiečių žiniomis Vilniaus arkivyskupas Mečislovas Reinys Sovietų kalėjime tebesąs dar gyvas. Apie Arkiv. M. Reinio kalinimo vietą iš buvusių Sovietų nelaisvėje vokiečių buvo jau anksčiau gauta žinių. Tačiau paskutiniuoju laiku iš anapus geležinės uždangos pasiekusiomis žiniomis arkivyskupas neseniai kalėjime miręs. Tame pat agentūros pranešime pažymima, jog šiuo metu vienintelis Lietuvoje dar išlikęs vyskupas yra Panevežio vysk. K. Paltarokas, kuris kartu valdo ir Vilniaus vyskupiją, nors reziduoja Panevežy.

Egypto Atstovas Mirė Kalbėdamas Jungtinėse Tautose

JUNGTINĖS TAUTOS, N. Y. Dr. Mahmoud Azmi, Egypto atstovas Jungtinėse Tautose kalbėdamas Israelio apkaltinimo svarstymuose staiga suklypo ir nuvežtas į kliniką, penktame aukšte po dviejų valandų mirė. Dr. Azmi kalbėjo Jungtinėse Tautose vardan Egypto prieš Israelio apkaltinimus, kad Cairo vyriausybė nelegališkai paėmė Israelio krovinį laivą Bat Galim Suez Kanale. Vienas iš pirmųjų ateiti pas Dr. Mahmouk Azmi buvo Dr. Moshe Tow Israelio delegacijos narys, kurs ilgus metus praktikavo medicina Buenos Aires mieste, Argentonoje. Paskui su kitais Egypto krašto delegatais, pagelbėjo išnešti dr. Azmi į kitą šalia esantį kambarį, paskui į kliniką. Per devyniasdešimt minučių buvo bandyta jį atgaivinti dirbtinų kvėpavimu, bet nepasisekė. Sesija buvo baigta tuojau po atstovo Azmi susirgimo.

Pardavė Akcijas Adlai Stevenson

Dabar turės eiti dirbti

NEW YORKAS. — Adlai Stevenson, demokratų kandidatas į prezidentus, taip buvo įsitikinęs, nėjo veik visus didžiųjų bendro-

artėjančia krize, kad išpardavimų turėtas akcijas.

Korespondentų klausinėjamas, Stevenson prisipažino, kad jis blogai padarė, nes akcijos, nežiūrint ūkinio atoslūgio, davusios didesnę dividendą, negu jis tikėjosi. Dabar jis turės atidaryti advokato raštinę Chicago ir šitaip užsidirbti sau pragyvenimą.

LIETUVIAI AMERIKOJE ir PASAULYJE

BALFo Pirmininko Kan. Prof. J. B. Končiaus Kalba, Pasakyta BALFo Jubilėjinio Koncerto Akademijos Metu, Š. m. Spalio 17 d. Webster Hall Saleje, New Yorke

Brangūs Broliai ir Sesės Lietuviai!

Nekalbėsiu ilgai; pasiryžiau net skaityti, kad nenuklyčiau ir nepraterėčiau savo kalbos, tuo pačiu pagadinamas visą reikalą, kaip tūlas pamokslininkas; atėjo žmogus į bažnyčią manydamas kolektai duoti tik 10 centų. Bet iškalbingas pamokslininkas kalbėjo taip įspūdingai ir graudenančiai, kad klausytojas kas 5 minutės vis mintyse didino savo auką, taip, kad išklauses pamokslą 20 minučių, buvo tiek paveiktas, jog pasiryžo aukoti 5 dolerius. Tačiau iškalbingasis kunigas pamokslą tęsė toliau ir toliau. Kuo daugiau jis kalbėjo, tuo labiau smuko klausytojo entuziasmas ir jis pradėjo mažinti savo auką. Galų gale, kai pamokslas baigėsi ir rinko aukas, jis davė tik 5 centus.

Mūsų gimtosios šalės Lietuvos ir lietuvių tautos pergyvenimai yra šurpulingi. Šimtmečiais mūsų prabėgė vedė nuolatines ir atkaklias kovas už nepriklausomybę ir laisvę. Per du šimtmečius kovojo su kryžiuočiais — vokiečiais; virš keturis šimtus metų kentėjo Lenkijos ponišką baudžiavos jungą, o 18 šimt. pabaigoje Lenkija drauge su Lietuva pakliuvo po rusų caristine priespauda, kuri tęsėsi 120 metų. Po pirmojo didžiojo karo mūsų tėvynė išsilaisvino, bet tik 20 metų tesidžiaugė nepriklausomybe.

Antrojo pasaulinio karo pradžioje Lietuva nusėjo laisvės: ant jos užkrito komunistinės vergijos pančiai ir raudonųjų uždanga. Niekad praėjo lietuvių tauta taip nekentė kaip dabar, po raudonosios meškos letenos priespauda. Šimtai tūkstančių žūsta Sibiro tundrose, vergijos darbuose ir kalėjimuose. Deja, mūsų gailėstinga ranka negali jų per geležinę uždangą pasiekti. Iš ten jie negali pasprukti; bueliai stropiai saugoja savo aukas, slepia nuo pasaulio visas baisenybes ir kankinimus, kuriuos kenčia vargšai lietuviai.

Laimingi visi tie, kurie galėjo pabėgti iš savo tėvynės, palikdami viską, kas jiems buvo brangiausia. Gelbėdamiesi nuo komunistinio siaubo, visi bėgo į Europos Vakarus. Dar laimingesni tie, kurie išvažiavo į Ameriką, Kanadą, Australiją ir kt. ir įsikūrė laisvai gyvena. Po antrojo pasaulinio karo lietuvių pabėgėlių į Ameriką atvyko virš 30,000, į Kanadą — virš 12,000 ir į kitas šalis — apie 10,000.

Tačiau nemažas lietuvių būrys liko skursti Europoje. Dabar Vokietijoje gyvena 8,340 lietuvių, Prancūzijoje — apie 1,000 ir kitose valstybėse apie 1,000; iš viso Europoje likusių lietuvių yra virš 10,000 asmenų. Dauguma jų yra džiovininkai, seneliai, našlės su mažais vaikučiais, invalidai ir kt. paliegaliai. Šalpa, kurią jie gauna iš vokiečių valdžios šeimos nariui siekia vos 50 pfenigų (apie 12 amerikoniškų centų) dienai. Iš tokios pašalpos jie gyvena pusbadžiai. Vaikučiams stiklinę pieno gali nupirkti tik du kart per savaitę, o mėšą valgo tik vieną kart savaitėje. Apie sviestą nėra nei kalbos, nes svaras kainuoja apie 60 amerikoniškų centų; jei iš BALFo negautų, pamirštų ir skonį.

Darbų nei uždarbių nėra, nes šiuo metu Vokietija turi globoti apie 10 milijonų vokiečių kilmės

pabėgėlių. Pajėgūs lietuviai dirba amerikiečių darbo kuopose. Šiuo metu dirbančių lietuvių Vokietijoje yra apie 1,000; iš BALFo jie šalpos negauna. Selpiamųjų yra 7,340. Kituose Europos kraštuose, būtent Austrijoje, Prancūzijoje ir Italijoje BALFo šelpiamųjų asmenų yra apie 500. Tokiu būdu, Europoje BALFas šelpia apie 8,000 pabėgėlių. Kad išgelbėjus juos nuo džiovos ir kitų ligų, kurias gali kilti dėl silpno maisto, BALFas turėtų asmeniui duoti po 1 DM arba 24 amerikoniškus centus dienai. Selpiant 8,000 asmenų, išeitų vienai dienai \$1,920.00, mėnesiui — \$57,500.00, o metams \$681,200.00. Gi BALFas iki šiol pinigais per metus sukelavo tik apie \$60,000.00; taigi vienam asmeniui papildomos šalpos galėjo suteikti tik po 10 pf. — 2.5 centų į dieną. Čia neskaitau nei drabužių, nei iš Amerikos valdžios gaunamo maisto (surplus commodities). Žydai savuosius puikiai aprūpina. Lenkai, ukrainai, slovakai ir kitos tautybės savo pabėgėlius šelpia daug menkia negu mes, bet nesekime jų pavyzdžiu.

Šiais metais bekliaudamas po Europą, turėjau progos aplankyti sekančias lietuvių stovyklas Vokietijoje: Memmingen, Hannover, Diepholz, Hamburg ir Lubeck; Austrijoje — Linz ir Salzburg. Tai skaitlingiausios likusios lietuvių stovyklos. Dabar Vokietijoje lietuvių gyvena išblaškyti po 115 vietovių.

Matant išbalusius, išdžiūvusius ir sunykusius vaikučius ir senelius, tiesiog širdį spaudžia. Jie jau 10 metų yra mėtomi iš vienos į vietą, ir gyvena iš šmaldos. Jie nemato geresnės ateities, juos slepia nežinomas rytojūjus, nes pabėgėlių niekas nenori ir jie negali išemigruoti. Kai kurie jau krito į desperaciją.

Už dešimtmečio laikotarpiu nuveiktus BALFo darbus garbė ir padėka priklauso ne vienam ar kitam asmeniui, BALFo direktoriui, Valdybos nariams ar jos pirmininkui, bet visai Amerikos lietuvių visuomenei, kuri sugebėjo vieningai ir gražiai darbuotis.

Džiugu, kad jūs, New Yorke lietuviai, taip gerai suprantate savo moralinę pareigą padėti Europoje likusiems lietuviams ir rūpestingai vedate šį vaju, ir čia skaitlingai susirinkote. Koncerto leidinyje matyti daugybę pavardžių tų žmonių, kurie aukojo šiam vaju. Suprantama, kad aukojate ne dėl to, kad Jūsų vardas būtų pagarsintas. Jei mes darytumėm gailėstingus darbus dėl to, kad mus pagirs, tai būtų pažeminimas kilnios labdaros veiklos ir Dievo akyse negautumėm palaimos nei atlyginimo danguje.

New Yorke vaju dar tebetesiamas. Kas tik norite ir galite, šį vakarą įteikite savo auką Europoje vargstančių lietuvių šalpai. Būkite gailėstingi ir dosnūs saviesiems. Ačiū!

Amžinas Vanduo

Jūra, lietus, ašara — Jie suvilgo visasa Sausą žemę, skausmo širdį.

Jūra, lietus, ašara — Nors ateina su audra, Bet nurimsta, nuramina.

VS

PARTIZANAS

Išėjo brolis į miškų raistus, — Nesakė motiai ne sudiev. . . Zinau, ten jo gyvenimas kartus, Mirties jis iaukia vis kasdien.

Jis kartą naktį buvo grįžęs — Tyliai įėjo pro duris. . . Drebejo kūnas jo sulysęs, Verke matusė — verkė jis.

— Mamyte duonos parėjau — Ir dar kai ką įrišk. . . — O tu, sesute, drobės duok, — Zaizdoms kovotojų užrišt.

— Sudiev, mamyte, aš grįžtu . . .

— Neverk. . . Žinau — skaudu. . .

— Parnešim LAISVĘ ant pečių žaizdų, — Džiugsis tėvynė, broliai, aš ir tu!

— J. KALVA

Diplomatijos Šefo Pranešimas Spaudai

Dr. S. Sirutis, kuris Kolumbijos Vyriausybės sutikimu jau nuo seniau eina Lietuvos Garbės Konsulo Bogotoje pareigas, dabar gavo iš Kolumbijos Vyriausybės exequatur, tai yra, formalų pripažinimą pasakytose pareigose.

Dr. Sirutis paskyrė Diplomatijos šefas nustatytoms tokiems atsitikimams formos raštu, kuris buvo pateiktas Kolumbijos Užsienio Reikalų Ministerijai. Remdamasi tuo skiriamuoju raštu, Kolumbijos Vyriausybė suteikė Konsului Siručui exequatur, pasirašytą Respublikos Prezidento ir kontrasinguotą Užsienio Reikalų Ministerio.

Konsulo Siručio jurisdikcija apima visą Kolumbijos Respublikos teritoriją.

Kolumbijos Vyriaus. sprendimas Lietuvos Konsulato klausimais bus labai dėkingai įvertintas lietuvių visuomenės kaip naujas Kolumbijos draugingumo Lietuviui bei palankumo jos vyriaus. pasireiškimas. Jis parodo taip pat, kad tarptautinė bendruomenė nepripažįsta sovietų okupacijos Lietuvoje ir laiko Lietuvos Valstybę tebes egzistuojančia de jure.

Naujoje Konsulato pripažinimas laikantis tarptautiniais įpročiais nustatytų taisyklių, prisideda prie Liet. Diplom. Tornybos padėties sustiprinimo formaliu atžvilgiu ir neabejotinai patarimus Lietuvos piliečių interesams, kurie naudojasi Kolumbijos svetingumu.

Pasiuntinybės Patarėjas dr. A. Gerutis nuo 1954 m. spalio mėn. 5 iki 26 d. išbuvo Vokietijoje. Būdamas Bonnoje, jis keliais atvejais buvo priimtas Vokietijos užsienio reikalų ministerijos valdininkų, su kuriais kalbėjosi aktualiais Lietuvos ir Vokietijos politikos reikalais. Savo lankymosi metu Vakarų Vokietijos sostinėje p. Gerutis taip pat suėjo į kontaktą su vokiečių slugsniais, specialiai besidominčiais Rytų Europos klausimais.

Stuttgarte p. Gerutis pasimatė su ministru R. Liepinu, atstovaujančiu Latvijos interesams Vakarų Vokietijoje.

Pasiuntinybės Patarėjas Gerutis taip pat lankė Baltijos stu-

dentų ir kitokio besimokančio jaunimo bendrabūtį Annaberge, ties Bad Godesbergu. Kun. J. Urdzė supažindino p. Gerutį su šios įstaigos veikla. Bonnoje Dr. Gerutis lankėsi Baltų Mokslo Institute.

Iš Bonnos Pasiuntinybės Patarėjas Gerutis nuvyko į Weimerną, kur yra PLB Vokietijos krašto valdybos būstinė, ir dalyvavo Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto tarybos posėdžiuose Vasario 16 Gimnazijos patalpose. P. Gerutis, be to, pasimatė su kai kuriais VLIKo ir kitų lietuvių politinių organizacijų veikėjais.

Dokumentacijos telkimo tikslais Dr. Gerutis lankėsi Frankfurto ir Bonnos universitetų ir Vokietijos parlamento bibliotekose.

Waterbury, Conn.

Moteryų Klubas Vakaras Waterburyje

Nesenai įsisteigęs lietuvių moterų klubas Waterburyje, Conn. š. m. lapkričio mėn. 20 d. parąjos salėje ruošia pirmąjį viešą savo rengimą. Šio rengimo — pobuvio programoje, be kita ko, prof. vyt. Marijosius kalbės lietuvių tautinės muzikos klausimais. Pobuvio svečiai, Waterburio ir kitų kolonijų lietuviai, bus pavaišinti, galės jaukiai pasilinksinti pasiūkti.

Šis moterų klubas bendradarbiauja su Pabaltijo Moterų Taryba New Yorke ir tos Tarybos Lietuvių atstovybe.

Klubui priklauso geras waterburiečių moterų būrys. P.

Laisvės Varpo Krikštynos

Spalio 31 d. 1954 m. Lietuvių Laisvės Varpas, Skambėk! griaudiandams gausk! Išeivijos padangėj' Mums gyvus jausmus ausk.

Savus brolius aistiečius — Jaudink — budink aidais, Lai mums ir mūsų kraštui Aušra — laisvė ateis. . .

A. J. JOKUBAITIS Brookline, Mass.

DR. B. MATULIONIS

Vidaus, spec. širdies ir plaučių ligos. Priima bet kurią dieną, iš anksto susitarus — telefonu ar laišku.

Telef. 22, Pascoag, Rhode Island. Adr. State Sanatorium Wallum Lake, Rhode Island

Atstumas: nuo Providence — 24 mylios, nuo Worcesterio — 26 m., nuo Boston ar Brockton — 50 m., nuo Thompson, Conn. — 10 f.

NEW YORK, N. Y.

Svetimų Valstybių Konsulams buvo rodomas Zoologijos Sodas New Yorke New Yorke Konsularinis Korpusas į savo mėnesinius susirinkimus — vakarienes kviečia tai Valstybės Gubernatoriui tai miesto Majorui, tai kitus garbės svečius. Tie svečiai savo ruožtu, progai pasitaikius, kviečia Gen. Konsulus į įvairias pramogas ir iškilmes.

Š. m. spalio 14 d. New Yorke Zoologinė Draugija, susitarus su Miesto Majoru, pakvietė visus generalinius Konsulus ir jų žmonas priešpiečiams į Zoologijos sodą.

11 v. 45 min. prie Rockefeller Plaza buvo paduotas Miesto autobusas tiems svečiams, kurie nevyko savo automobiliais. Keli miesto valdininkai, vadovaujami Ambasadoriaus Richard C. Patterson (Miesto Protokolo šefas) nuvežė grupę į Zoologijos Sodą. Prie vartų juos pasitiko p. Fairfield Osborn, Zoologinės Draugijos prezidentas, abu viceprezidentai, visi su žmonomis, ir Sodo pareigūnai. Čia prisijungė ir svečiai, atvykę savo automobiliais. Visa

grupė sudarė apie 150 žmonių. Jie buvo vežiojami traukinėliais po Zoologijos Sodą, o Sodo administracijos tarnautojai davė paaiškinimus.

1 val. svečiai buvo pakviesti priešpiečių. Zoologinė Draugija buvo įteikusi kiekvienam svečiui sąrašą esamų sode gyvūnų, pagal šalis, iš kurių jie paėmė. Lietuva ir Estija yra atstovaujamos paukščių. Be abejo, yra ir iš Latvijos, bet kadangi Latvija neturi New Yorke savo Konsulato ir svečių sąrašė tokio nebuvo, tai Zoologinė Draugija į savo sąrašą ir gyvūnų iš Latvijos neįtraukė.

Priešpiečiams pasibaigus, svečiai buvo nuvežti pažiūrėti liūtų, kurie tuo metu buvo maitinami. Sodo administracija pademonstravo, kad net ir tokie plėšrūs žvėrys pasiduoda švelniam elgesiui: liūtai glaudėsi prie prižiūrėtojų, kurie juos užaugino, leidž save glostyti ir nelietė jų rankų, kurias prižiūrėtojai įkišdavo tarp grotų.

Apie 4 val. svečiai išsis-kirstė namo.

Linden, New Jersey

Lindene, 1954, Spalių 24 dieną įvyko paminėjimas 50 metų lietuviškos spaudos atgavimo. Buvo pakviesti ir pasakė kalbas "Dėdė Juozas Ambraziejus" iš Brooklyn, N. Y. ir žurnalistas Juozas Petrėnas iš Brooklyn, N. Y., o taipgi tarė žodį Lindeno Lietuvių Bendruomenės pirminkas Jonas Liudvinaitis ir apie Vainiaus Krašto lietuvių spaudą gyvai paaškino J. V. Valickas iš Hilside, N. J.

Programą vedė Juozas Prapuolenis, kurio pastangomis tapo tai diena išspausdintas laikraštėlis "Lindeno Lietuvių žinios", kurios bus leidžiamos neperijodiniai. Ceremonijų laike, ponas J. Liudvinaitis buvo padaręs kelias šėpas dėl steigiamo lietuviško knygynėlio, ir raktus perdavė p.p. M. Klimui ir K. Degučiu.

Po viskam, buvo arbatėlė, kur dalyvavo žymesnieji veikėjai aptarimui lietuviškos veiklos. Prasidėjo gyvos diskusijos ir aptarimai. Dalyvavo šie asmenys: p.p. Skirmantai, p.p. Zubavičiai, Liaudanskas, Vosylionis, p. p. Klimai, p.p. Vaičiūnai, J. Petrėnas, Dėdė Juozas Ambraziejus, J. V. Valickas, J. Prapuolenis, Tursa, Puronas, p.p. Gečiai, V. Butvydas ir Čerienė-Mulks.

Programą išpildė: Juozas Stankūnas, Irena Stankūnaitė, Zubavičienė ir Čerienė-Mulks, o taipgi pasakė gražias pritaikintas eilutes Audronė Butvydaitė ir regždutė Birutė Vaičiūnaitė.

Vakaras užbaigtas J. V. Valicko vadovaujant "Eisim broleliai namo, namo. Lyda.

grupė sudarė apie 150 žmonių. Jie buvo vežiojami traukinėliais po Zoologijos Sodą, o Sodo administracijos tarnautojai davė paaiškinimus.

1 val. svečiai buvo pakviesti priešpiečių. Zoologinė Draugija buvo įteikusi kiekvienam svečiui sąrašą esamų sode gyvūnų, pagal šalis, iš kurių jie paėmė. Lietuva ir Estija yra atstovaujamos paukščių. Be abejo, yra ir iš Latvijos, bet kadangi Latvija neturi New Yorke savo Konsulato ir svečių sąrašė tokio nebuvo, tai Zoologinė Draugija į savo sąrašą ir gyvūnų iš Latvijos neįtraukė.

Priešpiečiams pasibaigus, svečiai buvo nuvežti pažiūrėti liūtų, kurie tuo metu buvo maitinami. Sodo administracija pademonstravo, kad net ir tokie plėšrūs žvėrys pasiduoda švelniam elgesiui: liūtai glaudėsi prie prižiūrėtojų, kurie juos užaugino, leidž save glostyti ir nelietė jų rankų, kurias prižiūrėtojai įkišdavo tarp grotų.

Apie 4 val. svečiai išsis-kirstė namo.

Gardner, Mass.

Zinių iš mūsų kolonijos Gardnerio Lietuvių Bendrovės išrinko naują valdybą sekančiais metais: Stanley Sargotas, pirm., Edmund Tunkūnas, vice pirm.; Veronica Remkus, kas.; Albertas Adamaitis, fin. sekr.; Vanda Skerskonis, prot rašt.; Board Direktoriai: Vincas Višniauskas, Alec Juška, Gediminas Panevėžys, Bolis Čiakatauskas, Antanas Daukantas ir Antanas Novak. Narių priskaitė 30 šeimų. Bendrovė išlaiko puikų vasarnamį, kur šimtais yra naudojami per vasarą įvairiais parengimais ir t.t. Tenka pastebėti, kad visa valdyba sudaro jaunesnės kartos.

Birutės Moterų klubas turės savo metinį vakarinę lapkričio 6-tą, Liet. Pil. Klube, 6-tą val. vak.

Spalio mėn. mirė Vladas Nalivaika, sulaukęs 82 metų amž. Buvo kilęs iš Suvalkijos. Paliko žmoną, du sūnus, tris dukteris ir seserį Kulišauskienę. Palaidotas su bažnytinėmis apeigomis.

Spalio 25 d. mirė Vincas Sukevičius, sulaukęs 67 metų amž. Kilęs iš Sidavos parap. Gyveno Gardnerio pašone — Hubardston. Buvo nevedęs.

Petras Raizys, 60 metų mirė spalio mėn. buvo nevedęs. Antanas Ustaitis sulaukęs 80 metų amžiaus irgi mirė spalio mėn. Frančiška Audickas sulaukus 75 metų amž. mirė Buvo kilus nuo Raguvėlės parap. Palaidota su bažnytinėmis apeigomis.

(Paskelbimas)

Kas užsidaro

tamsiame kambaryje — nemato šviesos.

"Amerikos Lietuvis" kas savaitę meta šviesos į visus tamsius kampus. B?kite apsišvietę!

Pasiųskite laiku savo ir draugo prenumeratą — Amerikos Lietuvis 14 Vernon Street Worcester, Mass. (metams \$3.00)

THRILLING NEW DESSERT!

MAKE IT AT HOME TONIGHT! SKAIPTYKIT IR PLATINKIT "AMERIKOS LIETUVI"

"AMERIKOS LIETUVIS"

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by
Josephine Leonaitė, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly Subscription in U. S. \$3.00 In Foreign Countries \$4.00
Two Years Subscription \$6.00 Two Years Subscription \$6.00
One Half Year \$2.00 One Half Year \$2.50

Advertising rates — 10 cents
Single Copies — on application

Amerikos Lietuvių savaitinis laikraštis išleista šeštadieniais, leidžiama
Josephine Leonaitė, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė Prenumerata S. V. — \$3.00 Užsieniuose — Kanadoje — \$4.00
Dviem Metam — \$6.00 Dviem Metam — \$6.00
Pusel Metų — \$2.00 Pusel Metų — \$2.50
Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užrašymo dienos.
Prenumerata turi būti apmokėta iš anksto

Entered as Second Class Matter — September 20, 1914, at the Post Office
at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879

Mūsų BALFas, Jo Sukaktinis Dešimtmetis Ir Laimėjimai Šalpos Srityje.

TENKA gerėtis mūsų šalpos fondo laimėjimais progą minėjimo Bendrojo Amer. Liet. Fondo 10-ties metų sukakties. Bėdamas BALFo sukaktiniame koncerte įvykusiam Webster Hall New Yorke, matydamas jame visų lietuvių glaudumą, sutapimą ir jų bendrojo idealo ir tikslo didžiųjų laimėjimų apvainikavimą progą meninio koncerto, drįstu pasisakyti, kad su manim kartu džiaugiasi visi lietuviai, kuriems svarbi, brangi ir reikšminga Lietuviškoji vienybė. Jei amerikiečiai lietuviai būtų buvę tiek sąmoningi, tiek bendri politinėje srityje kaip jie buvo sąmoningi ir vieningi šalpos srityje. Šiandiena mes būtume žymiai laimingesni, Amerikoje ir kituose pasaulio kraštuose įtakingesni, mūsų politinėje veikloje būtume turėję didžiulius laimėjimus.

Bėda kuomet partijos ar tautoje atsistoja sauvališki ir nenuoširdūs, nepraktiški ir nesąmoningi žmonės vadovauti. Jie padaro moralinę ir politinę žalą partijai ir valstybei bei tautai. Su šia realybe reikia nenoromis sutapti, nes mūsų politinėse sferose kaip tik stovi toki žmonės, nei partijai, nei tautai, nei valstybei nenaudingi, priešingai, dažnai būna žalingi.

Kas kita mūsų BALFe. O visi žinome, kad mūsų BALFas įkurtas ne šitų dvasios ubagų, kurie politines komedijas lošia, bet rimtų žmonių ir rimtai vadovaujamas susilaukė visuomenės pasitikėjimo ir didžiulius laimėjimus, daug naudos padarė mūsų žmonėms iš tėvynės išmestiems, tremtyje gyvenusiems ir tebedaro gerą dabar tremties gyvnumu gyvenantiems Europoje.

O mūsų BALFas nebūtų buvęs tuo kuo jis dabar yra jei anais karo metais amerikiečiai lietuviai — sakysiu tautininkai, nebūtų įkūrę Tautinį Šalpos Fondo. Jų oponentai negalėjo kito fondo kurti (nes JAV vyriausybė neleido tautinėms mažumoms turėti kelėtą fondų), o tautininkų oponentai ryžosi ne tiek susitarti su tautininkais kaip įkurti savąjį vadinamos "koalicijos" fondą, tikrai negavę leidimo tada sutapo su tautininkais sutikusiais sudaryti bendrąjį amer. liet. fondą šelpimui savo brolių tremtyje gyvenančiųjų. Ir laimė buvo, kad ne tie mūsų "karin-gieji" ALTiečiai iš Chicagos tapo BALFo vairuotojais, bet kiti žmonės su gerb. Kan. dr. Končiū stotėjusiu priešakyje mūsų BALFo. Šis mūsų dvasiškis tapo nepaminomas, gabus BALFo reikalų vedėjas, organizatorius šalpos ir kas svarbiausia, kad pašalinės įtakos komžiausia paveikia jį, kad jis savo asmenybe, savo atsidavimu jam skirtose pareigose, buvo ir tebėra tiek sąmoningas, tiek taurus lietuvis, kuriuomis mes visi, katalikai ir nekatalikai — kitų tikybų žmonės pilniausia pasitikime ir jį gerbiame, nes jo vadovybė, darbai neša naudą ir didelę garbę visiems lietuviams.

Spėju, kad retas kuris iš mūsų dvasiškių būtų suvaidinęs tokią rolę kaip kan. Dr. J. B. Končiū suvaidino lietuvius atstovaudamas ir bendradarbiaudamas su Amerikos katalikų rearchijos vadais ir besirūpinamas lietuviams ir jų šalpos reikalais. Tai gabus, drąsus ir visapusiškai sąmoningas, taurus lietuvis dvasiškis, kuriam labiau rūpi lietuviški reikalai negu kitiems jo broliams dvasiškiams ir svietiškiams. Pas jį buvo ir tebėra artimo meilė.

Jo pranešimas, dėl laiko stokos progą BALFo dešimtmečio sukakties minėjimo New Yorke, nebuvo pilnas ir plačiai pavaizduojantis BALFo veikla, visgi, jo patiekto žinios džiugino visus klausytojus, davė jiems vaizdą BALFo laimėjimų. Bet kas svarbiausia, kad gerb. kan. dr. J. B. Končiū per tą dešimtmetį nesulaukė kritikos ir tiek priešų jo vadovybei kaip būtų susilaukę kiti, kurie ir bandė kritikuoti tapo nuneigta jų kritika tikrove ir faktais, pasekoje jo veiklos per dešimtmetį BALFo vadas ir jo bendradarbiai susilaukė ne tik didesnio pasitikėjimo, bet ir pagarbos už jų nuopelnus šalpos darbe.

BALFo prestiža kyla, BALFo organizacija tobulėja, lietuvių vieninga dvasia BALFe viešpatauja ir visus lietuvius jungia prie BALF. Kas kita su kitais mūsų organais, ypač politinėse sferose, tenai matome tikrai anarchiją ir demoralizaciją. Štai kame matome kontrastą praktiškųjų vadų, kad ir iš įvairių partinių grupių atėjusiųjų. Čia gludi mūsų išeivijos laimėjimai ir gražieji faktai palikimui mūsų išeivijos istorijai. Už tai mes esame dėkingi kan. dr. Končiū ir jo bendradarbiams. Ir drįstu sakyti, kad tai bus vienintelis amerikiečių lietuvių pasireiškimas tikrai per BALFą. O kaip būtų miela ir pavizinga jei mūsų ALTas būtų suvaidinęs tokią rolę, arba, VLIKas jiems uždėtos pareigose. Dėja, viskas kitaip yra, nes šiuose mūsų centruose ir organuose vadovauja kitoki žmonės, kurie nei Dievui ir Svetiui nieko nežada, tuo labiau lietuviams, pavergtai Lietuvai, blogieji jų darbai nusveria geruosius.

PASAULIS TARP DVIEJŲ AUKLIŲ

Šio meto pasaulinės politikos vaizdas nėra per daug suraizgytas. Vokiečių ir japonų imperijoms laikinai griuvus, o anglams ir prancūzams gerokai nusilpus, pasaulyje pasiliko tik dvi pajėgos — Amerika ir Sovietija. Kiekviena su savo gyvenimo tikslu. Šitą būklę tiksliai apsvaisto prancūzas Raymond Aron, kurio veikalas anglų vertimas šiomis dienomis pasirodė vardu "A Century of Total War."

Sovietija, sako, siaubia idėjos turinčios tikėjimo galios ir gundo įsiviešpatauti visomet pasaulyje, sukuriama raudoną imperiją. Tas Amerika užimti pozicijas apsiginti, nors tikrenybėje jos pagrindinis noras yra ramiai gyventi. Juk vienu metu Amerika tikėjo Kelogo paktais pažaboti nerimaujantį pasaulį ir priversti jį taikoje ginčus spręsti. Bet dabar vyksta šaltas karas. Autorius nežino, ar Vakarai, be pilno, visiško karo, save apgins. Diktatūrinė sovietinė sistema turi ką kurių aiškių pirmybūčių, nes Vakarai turi, ir demokratiniai gyventi, ir būti pusiau mobilizuoti. Sovietai gi amžinai susimobilizavusi diktatūra.

Pasakymas, kad Vakarai stovi prieš Rytus nepasako, kas daryti. Aron'as sako: "Vakarai verčiami gyventi sąlygose, kuriose šaltas karas gali tęstis dešimtį ar dvidešimtį metų, bile momentą įsiliepsnodamas į visišką karą. Toks gyvenimas kliudo Vakarų diplomatijai rasti aiškių, visiems priimtinių priemonių, todėl jos vairavimai, kaip kada, rodo vienas kitam priešingai. Visur pasaulyje yra ginamų kraštų. Bet čia tuojau susiduriama su dviem kliūtimis. Viena, ginamieji dažnai nežino, ar norėti ar bijoti Amerikos pagelbinės rankos. Antra, pati Amerika abejoja, ar sveika bei išmintinga jos pajėgos po visus pasaulio užkampius išmėtyti, ypač kad tuose užkampiuose dažnai valdžios silpnos, ar apygyvusios."

Tokiū būdu, Vakarų diplomatija darė ir, be abejo, darys daidų. Komunizme autorius mato tris temas, kurias vadina: krikščioniška, didvyriška ir šalto proto. Pirmoji tema žada paskutinius padaryti pirmiausiai ir iškelti skriaudžiamus paniekintuosius. Antroji tema skelbia, kad žmogus su mokslo pagalba taip tvarkys gamtos kurį ne jis su-

kūrė turtus bei pajėgas, jog žmonijoj pranyks vargas, skurdas ir prakaitas. O trečioji tema sakosi radusi žmonijos vystymosi paslaptį. Tokiu būdu, žmogus dabar galės savo istoriją vairuoti jo pasirinktiems geriam tikslams. Sulietos į vieną bendrą materialistinę filosofinę pasaulėžiūrą, šios temos pasidaro begalo patrauklomis mažai galvojančioms, nes ir visai nemokytas žmogus pasidaro "susipratęs" ir "pasaulio surėdymą suprantas". Masėms tai kaip tik tinkanti filosofija, nes nereikalauja ilgai galvas sukuti, ar giliai pasisvarstyti.

Ši, veik tikėjimu, virtusi, filosofija nebūtų tiek baisi, jei neturėtų milijoninių armijų ir atominių ginklų, nors ji graso viskam, ką demokratija ir liberalizmas žmonijai iškovojo. Autorius apgaili, kad demokratai ir liberalai į savo įsitikinimus dažnai žiūri kaip į "pusę teisybės". Su ta puse teisybės, aišku, sunku nugalėti visišką melą, kurį iš komunizmo filosofijos sovietinė diktatūra padarė. Juk net aklas darbininkas pradeda suprasti, kad sovietų imperijoj darbininkai nevaldo ir kad proletarij diktatūra tikrovėje reiškia diktatūrą net ne komunistų partijos, bet būrelio žmonių, pasivadinsiu centraliniu komitetu, kuris su niekuo nesiskaito.

Apie Ameriką autorius sako: "Gyvenimo sąlygų požiūriu, arba gamybos ir turtų pasidalinimo atžvilgiu, Amerika šandien pažangesnė negu dauguma Vakarų Europos kraštų. Kada savo demokratiniiais idealais besigirijęs europėnas pašiepia amerikonių gyvenimo būdus, tikrenybėje jis kalba ne demokrato, bet aristokrato lūpomis. Skaudžiausia tą europėnas gali amerikoniui prikišti, tai Amerikos 1943-1945 metų politiką, kuri pavedė Vidurio ir Rytų Europą Rusijos malonei."

Vakarų-Rytų šaltą skersiakivimą nustatęs, autorius nepasidavė būdą jį draugiškesniu padaryti. Gali būti, prieš Vakarų visu griežtumu stoti klausimas: nusileisti, ar kariauti? Bet gali būti, kad Vakarai paspės apsiginkluti visomis ginklų rūšimis ir padaryti pusiausvyrą tarp savęs ir Azijos bei Rusijos milijonų. Toje pusiausvyroje pasaulis mažai ras būdų išspręsti žonijai ypač svarbų klausimą — atomines pajėgas vartoti gerovei kelti, ne žoniją naikinti.

ŠVIESOS JUBILIEJUS

1879 m. spalio 21 d. keleta JAV-bių mokslininkų, jų tarpe ir Thomas Alva Edison, sėdėjo prie stalo ant kurio stovėjo maža stiklinė lemputė kurioje elektros srovė ėjo per suangletą šmotelį vatos padaryti stiprią, tvirtą šviesą. Šviesa pasiliko 40 valandų ir bendrai tikima jog elektros amžius iš šio pabandy-mo prasidėjo.

Į tris metus, pirmas centrinis gaminimo stotis pradėjo veikti New Yorko miesto Pearl gatvėje, kuris pristatė šviesą net 440 lempų.

Ir per tuos 75 metus nuo išradimo pigios šviesos lemputės elektros industrijos išsivystijimas JAV-ese yra pasaka negirdėto progreso ir išsiplėtojimo. 1902 m. buvo 3,600 centrinių elektros įstaigų ir apie 50,000 izoliuotų įstaigų produktojančių 1,000,000 kilowatt - valandų elektros per metus. Pereitais metais suvartota 513,000 milijonų kilowatt-valandų.

Ši milžiniška jėgą produkuoja netik privačios bendrovės su daugiau negu 3,000,000 šerinin-kų, bet ir federalės, valstijos ir miestų agentūros, daugelis pietuose ir vakaruose.

Ir šandien elektros kaina yra žymiai mažesnė negu pirmose dienose buvo. Pirmose dienose reikėjo 10 svarų anglies pagaminti vienš kilowatt - valandą elektros ir kainavo 24 centus; šandien įstaigai reikia tik tris-ketvirtadalius svaro anglies pagaminti vieną kilowatt - valandą keli centai.

Per trumpą laiką elektra pakeitė Amerikos ūkio pagrindinį pobūdį. Prieš jos įvedimą gyvuliai pristatė beveik 79% visos energijos JAV-ese, balansą pristatė žmonės ir mašinos. Rokuojama kad jau 1960 m. mašinos pristatys 96% mūsų visos energijos, žmonės 3% ir gyvuliai tik 1%. Eilinis Amerikos darbininkas gali vartoti 15,835 kilowattų jėgos, kas žymiai prisideda prie didesnių darbininkų algų nuo \$8.00 už 54½ savaitę 1900 metais, ligi \$72. už 41 valandos savaitę 1953 m.

Nors dvi-treč dalys visos pagamintos elektros yra vartojama komerciniams ir industriniams tikslams, bet vartojimas įvairiausių elektrinių įrankių padarė žymių pakeitimų namuose. Apart šviesos, šaldytuvai, skalbiamos mašinos, elektriniai pro-

VYT. ŠIRVYDAS

Greit Praeinančios Vertybės

Tarybiniai veikėjai, neturėdami didelių darbų pasigirti ir žmonių, verty pagerbti, giriasi menkaverčiais.

Paimkime Čiplito ir Pupeikio pradinės mokykloms paruoštą elementorių "Saulutę". Ten rasime atvaizdą ir straipsnį: "Tarybų Sąjungos Didvyris Marytė Melnikaitė". Kas gi ji tokia, ta Melnikaitė? Kuo ji nusipelnė Lietuvai? Ten parašyta: "Per Didįjį Tėvynės karą ji buvo partizanė. Marytė narsiai kovojo prieš fašistinius grobikus." Straipsnyje pasakyta, kad ji buvusi kažkokia partizanų būrio vadė.

Pirmiausia septynerių metų vaikui bus labai tamsu, kas tas didysis tėvynės karas, nes kad ir labai gudri galva, tačiau negalės diktatūrinės komunistų valdžios naudai tą karą išaiškinti.

Kodėl čia tepagerbta tik Marytė Melnikaitė? Vaikas, be abejo, galės, kad ji buvo kankinta ir nužudyta. Bet vaikas žinos, jog ir daugia partizanų buvo kankintų ir nužudytų, o ypač daug ir labai žauriai nuo pačių bolševikų rankos. Kodėl tų kitų kankintų nėra elementoriuje?

Eikime dar toliau. Elementoriuje galėjo būti Emilijos Platerytės atvaizdas ir straipsnis apie ją. Ši moteris buvo didesnė vadė ir 1831 metais narsiai kovijo su rusų carų priespauda. Ji ir žuvo už Lietuvą, už Lietuvos laisvę, o ne už jos priespaudą, kaip Marytė Melnikaitė, kuri kovojo už komunistinės valdžios įsigalėjimą Lietuvoje.

Elementoriuje galėjo būti, ir tai labiau pritikytų, darbo žmonių užtartytojos, rašytojos Žemaitės, Bitės, Lazdynų Pelėdos ir Šatrijos Raganos atvaizdai, nes visos jos tikrai užtarė ir rašė apie darbo žmogų. Tačiau vis lietuvės moterys komunistų valdžiai ne prie širdies, nes jos savo raštuose yra pasisakiusios už žmoniškumą ir laisvą Lietuvą, kurią dabar komunistai laiko pavergę ir vergijos pančius uždėję visiems Lietuvos žmonėms.

Marytė Melnikaitė mirdama susukusi: "Tegyvuoją Tarybų Lietuvai! Tegyvuoją draugas Stalino vardas jau menkai kur tarybinuose kraštuose ir beminimas. Jis užmiršamas, kaip pernykštis sniegas.

Štai už ką kovojo ir mirė Marytė Melnikaitė. Už greit praeinančias tuščias vertybes ir užmirštas komunistų stabus, kurie tebuvo pavergtų tautų naikintojai.

sai, siuviamos mašinos, valytojai, radijai, televizijos, elektriniai laikrodžiai palengvina šeiminiškės gyvenimą. Namas, kuris 1900 vartojo tik 200 kilowatt - valandų elektros dabar vartoja 2,355 kilowatt valandų. Bet šandien jau elektros stebukla pervirsija atominės jėgos galimybės. Ir gal jos pirmas taikos meto vartojimas gal įvykti per elektra. Elektros bendrovės ieško būdus kaip pakeisti atominę energiją naudingiems tikslams ir kooperuoja su Atomic Energy CoM. pastatyti pilnoskales jėgos reaktorių.

Kada Thomas Alva Edison mirė 1931 m. buvo pasiūlyta nusuktu visą elektros jėgą JAV-ese vienai minutei pagerbti šį žymų išradėju. Bet kada buvo matyti kaip pragaištinga tas būtų, planas buvo apleistas.

United Nations paminėjo 9 metus savo gyvavimo. Lietuvai tie metai nieko gero dar nedavė. Lietuviai ir aštuonios kitos tautos suorganizavo neoficialę "Tautų Sąjungos" mažumą, kuri posėdžiauja greta United Nations ir kelia sovietų imperijos šunys.

Katalikų Persekiojimaw Sovietuose

Sovietų pavergtuose kraštuose yra apie 40 milijonų Romos katalikų. Lenkijoje 95% visų gyventojų yra katalikai. Apie du trtdalius Čekoslovakijos ir Vengrijos gyventojų priklauso tam tikėjimui.

Kremlius dėjo visas pastangas užgniaužti katalikybę jo pavergtuose kraštuose, kurie lyg patyčiai vadinami, "liaudies demokratijomis." Jis palaipsniui norėjo panaikinti bet kurią katalikų įtaką Lenkijoje ir kituose kraštuose. Tas bandymas jiems visų 100% nepavyko, nes katalikai ir jų vadovybė pasipriešino. Tuomet jie griebėsi katalikus persekioti ir "tautines bažnyčias" kurti. Katalikų vadai kaip kard. Juozas Mindszenty Vengrijoje, arkivyskupas Juozas Beran Čekoslovakijoje jau seniai kalinami. Paskiau buvo suimtas Steponas Wyszynski, Lenkijos kardinolas ir primas.

Tuose kraštuose kalinami šimtai katalikų dvasininkų. Esantieji laisvėje nežino, kada susilauks kalinio dalios. Kai kuriuos katalikų kunigus komunistų partija stengiasi privilioti įkalbėdama jai prisiekti ir kurti tautines bažnyčias. Nepaisant didelių pastangų, spaudimo ir viliojančios paramos, "tautinių bažnyčių" nesukurta tiek, kiek Maskva tikėjosi.

Tiems bandymams nepavykus, komunistai stvėrėsi kitų būdų. Maskvos parodomu atimtas bažnytinis turtas, kad bažnyčių išlaikymo našta būtų užkrauta tikintiesiems. Kiekvieno dvasiškio paskyrimas būtinas komunistų partijos patvirtinimo. Kunigams mokamu atlyginimu iš valstybės išdo siekiama juos padaryti pareinančiais nuo valstybės. Prieš pat praėjusias Kalėdas daugelis Lenkijos kunigų buvo verčiami padaryti ištikimybės priesaiką komunistų partijai. Romos Katalikų Bažnyčiai duotoji jų ištikimybės priesaika laikoma niekinga.

Visi kunigai, kurie vengia duoti tą priesaiką, atsiduria nepaprastame pavojuje būti suimti ir sunaikinti.

Protestantų Bažnyčia yra taip pat persekiojama, jei nepaklusta komunistų partijai. Daugelis protestantų dvasininkų yra kalinami.

Rytinių apeigų katalikai, kurie vadinami unitais, anksčiau bendravę su Vatikanu, šandieną jau yra įjungti į Pravoslavų Bažnyčią, 15 unitų vyskupų, pasipriešinusį tokiam įjungimui, mirė kalėjimuose. 4 mil. unitų tikinčiųjų neteko savo vadovybės ir prarado bet kurią laisvę savaimingai tvarkytis.

Didysis ateistinis maūnas trauško tikinčiuosius, kovojančius už tikėjimo laisvę. Vakar tikintieji prarado žymią dalį — šventyklų vadovaujančių, šandieną persekiojimo banga paliečia juos pačius. Naujų kankinių pralietas kraujas nūdienu labiau srūva, kaip anuomet, kai pirmieji krikščionys buvo žudyti arenose.

"Žmogus Turi Teisę Žinoti!"

Šiais žodžiais garsus Amerikos Columbia universitetas mini savo 100 metų sukaktį

Amerikos lietuvių spauda nuo 1879 metų skelbė, kad lietuvis yra žmogus ir turi teisę žinoti!
SKAITYK:
AMERIKOS LIETUVI
14 Vernon St., Worcester
(metams \$3.00)
(Paskelbimas)

LITERATURA IR GYVENIMAS

SARŪNAS

Žmogus ir visuomenė.

Istorija paprastai rašoma sudurdant biografijas įžymių vadų, arba atpasakojant didingus įvykius. Kaip kada ji vaizduojama it Dievo vadovaujama procesija. Bet dabar jau žinoma, kad tautų gyvenimą veikia jų pagrindai ir apyvokos. Jos, kaip ir pavienis žmogus, auga ir išgyvena to ūgio laipsnius. Italas Vico (1725 metais) rašė: "Žinomus istorijos faktus mums privalu nuvesti iki jų protėviškos kilmės. Kitaip jie išrodo lyg be pagrindo, neturi eigos ar darnumo. Dalykų esmė tėra faktas, kad tie dalykai tam tikru laiku ir tam tikrais būdais mums prieš akis iškilo. Jei tik pasikartoja tos pačios sąlygos, pasikartoja ir tie patys dalykai. Toje tamsioje naktyje, kurioje praeitis slepiasi, yra žiburėlis, kuris mus nepaklaidina. Tai ši neginėjama tiesa: viešas žmonių gyvenimas yra pačių žmonių darbas. Tokiu būdu, netik galime, bet ir turime rasti to gyvenimo vadovaujamus principus žmogaus proto posūkiuose."

Brangi ir ši Vico mintis: "Valdžios turi atitikti valdomųjų pobūdžius; galime net sakyti, kad jos tėra tų pobūdžių vaisius." — (Iš Edmund Wilson "To the Finland Station").

Kaip minkštai gulėti.

Šioje žemėje žmogus it lignonis nejaukioje lovoje. Aplink jį daug kitų lovų, kurios jam rodo patogesnės ir minkštesnės. Tačiau, jei pavyksta kaip nors lovas pamainyti, jis patiria, kad naujoji tiek pat kieta, kiek senoji. Todėl, rodos, būtų išmintinga siekti sveiku gyventi, gerai darant, negu gerai gulint. Gera darydami, pajusime, kad minkštai ir gulime. — (Iš italo Manzoni pagarsėjusios apysakos "I Promessi Sposi", parašytos 1827 metais.)

Protingi ir kvaili vokiečiai.

Kada tik skaitydavau Hitlerio ar did-vokiečių raštus, turėdavau pripažinti, kad vokiečiai tai dviejų skirtingų, nesuderinamų smegenų tauta. Tiesa, sunku tikėti, kad tos smegenys vienam tautos kūnui priklauso ir kad Leibnizto, Bacho, Getės smegenys kraujo broliai Ludendorfiui, Hitleriui ar Haushoferiui. Kokie tarp šių dviejų smegenų santykiai? Gyvenimas terodo vieną santykį: Leibnizto, Bacho ir Getės tipo vokiečiai visados nusilenkia savo puslankiniams broliukams. Ir tas pats gyvenimas įrodė, kad šitoks nusilenkimas yra didžiausias pavojus vokiečių kaimynams. Iš vokiečių, tokiu būdu, tegalima laukti ne gero, bet blogo.

Kaip tik į vokiečius prabilstama "patriotizmu sumetimais" jie tuojau savo galvas pveda propogandai, kuri dengia juodus tikslus. Ar taip ir visados bus? Kas galiausia viršų paims? Vokietis su tikslais, ar vokietys be tikslų? Ar idealistai, neturinti nuovokos apie tikrovę, ar trumparegiai realistai, besivaikę blizgančių laikinų laimėjimų? Sunku į šitus klausimus atsakyti. Kas gi galėjo 1935 metais tikėti, kad vokiečiai nueis keliais, kuriais žygiavo per penkiolika metų po to? — (Iš dabar Amerikoje gyvenančio, 80 metų senuko vokiečio filosofo, Friedricho Wilhelmo Foersterio atsiminimų knygos "Erlebte Weltgeschichte, 1869-1953".)

SKAITYKITE IR PLATINKITE "AMERIKOS LIETUVI"

LIETUVOS ISTORIJA SU NAUJOVIŠKA APŽVALGA

"Nors Lietuvos Istorija yra visiems gerai žinoma, aš ją rašau Amerike gimusiems lietuviams, kad geriau suprastų savo tėvų numylėtą Didvyrių Kraštą"

Rašo Vytautas Skrinška

DALIS PIRMA (1)

Yra šalis, graži šalis, vardu Lietuva, kur randasi Europoje. Jos praeitis yra labai garbinga ir graži, ir iš praeities mes galim tikėtis, kad vėl bus graži ateitis, nes mes dabar gyvenam Atominiam Stebėjimame Amžiuje. Ir ta graži šalis vėl bus laisva ir nepriklausoma, ir jos graži Trispalvė plėvesuos aukštai Europoje. Ten vėl bus linksmybė, ramybė, ir visi džiaugsis gražiais sodais, miškais, gražiais javais ir pulkais gyvulių. Tykia ten plauks Nemunėlis, ir ant krantų gėlės ir medeliai siūbos prieš malonų vėjelį. Ten vėl skambės tautiškos dainos, muzika, šokiai ir viešpataus tautos meilė ir lietuviška kultūra.

Mes dabar atversim Pasaulio Istorijos lapus į XII šimtmetį, kada Lietuva buvo didelė, galiną tauta ir ten kur randasi didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos Archyvai (rekordai).

Tame amžiuje, Lietuvos rubežiai prasidėjo nuo Baltijos jūrų irėjo per dabartinę Rusiją iki Lublino miesto Lenkijoje, ir lankėsi į pietų pusę iki Jodų Jūrų (Rusijos kraštai dabar). Į rytų pusę, Lietuvos žemėėjo pro Smolensk Rusijoje netoli Maskvos. Užtat šianiena dar randasi daug lietuviškų pavadinimų Rusijoje, kaip "Irest Litovsk ir t.t.

Senovės lietuviai garino gamtos dievus, kaip saulę, mėnulį, ugnį ir griausmingą perkūną. Ugnis buvo garbinama ne tik šventovėje, bet ir kiekvienam name, nes ji žiemos ir tū užlaikė gyvybę, o paprastai buvo reikalinga valgių gaminiui. Dėl šios religijos lietuviai tavo vadiniami "Pagonys". G. venimas žmonių buvo tvarkingas ir didžiuliai lietuviai pragyvenimą vedė iš žemdirbystės, nes klimatas buvo palankus, o žemė buvo puiki ir vaisinga. Lietuviai augino ne tik javus, bet ir pluoštinių augalų - kanapių ir linų. Jiems buvo svarbu linus auginti, nes jie audėsi sau drabužius. Irgi auginama buvo vaismedžių, kaip obelių, kriaušių, slyvų ir vyšnių. Iš gyvulių, lietuviai labai geros rūšies turėjo arklus kurie buvo reikalingi prie darbo ir karo žygiams. Kadangi žirgas artimas vyro bičiulis, jis tapo gražiai apdainuotas lietuviškose dainose net iki dabartinių laikų. Be arklų, žmones dar laikė karvių, ožkų, avių, kiaulių, vištų, ančių, žasų ir t.t. Valgio niekuomet nebuvo trukamas ir žmonės gerai buvo pavalgę ir apsiėmę pagal tą XII amžių. Kadangi

buvo didelios girios Lietuvoje, ir ten radosi daugelis žvėrių, tai lietuviai mėgo medžioti ir daug geros mėsos ir žvėrių kailių savo naudai sutauptydavo ir dar į užsienius parduodavo. Kailiukai ta da dažnai būdavo vartojami vietoje pinigų, pirklybai, mainais. Miškuose liet. raskavo bites, ir visuomet medaus turėjo. Lietuviai prie Baltijos jūrų visokias žuvis gaudė ir su kaimynais mainėse kitais produktais. Žvejy bė buvo labai svarbi ūkio šaka. Lietuva tada vedė prekybą su rusų kraštais, Skandinavija ir su Vokietija. Del prekybos buvo naudojami pinigai arba kitų šalių arba aukso ar sidabro gabalai, arba įvairius brangius kailius dėl maišymo. Seniausiu rasta Lietuvos pinigai buvo kalti Keistučio, ypač Vytauto laikais apie 1385 metais.

Lietuva buvo turtinga su gamtos apdovanotais turtais ir del to jau atsirado pavydas ir priešų nuo savo kaimynų. Visi metė kreivą akį į turtingą Lietuvos kraštą. Nors vokiečiai vedė prekybą su lietuviais, jie buvo pavydūs, ir kada vokiečių pirkliai pradėjo lankytis į Lietuvą, tai ir kartu misijonieriai, Lietuviai būdami pagonys, šaltai apėjo su krikščionių misijonieriais ir nenorėjo krikštą priimt. Lietuviai kankino pirmutinius misijonierius ir jų bažnyčias sudegindavo. Bet apie 1180 metais Latvija tada vadinama Livonija jau buvo priėmus krikščionybę, ir ten vyskupas Albertas (1199-1229) ėmė organizuoti ginkluotą kariuomenę tikinčiųjų apsaugai. Jis irgi kvietė karių iš Vokietijos jam paremt.

Per 1201 metais Europoje buvo skelbiami Kryžiaus Karai prieš turkus Palestinoje, nes turkai buvo šventą žemę užėmę ir žiauriai elgėsi su krikščionimis, o Popiežius, kaipo Katalikų Dvasias Vadas turėjo šventą žemę atgaut. Taigi nuo 1095 metų iki 1303 Kryžiaus Karai kovojo už krikščionybę prieš visus pagonis. Apie 1202 metais, Palestinoje buvo įsteigti Kryžiaus Kariams keli ordinai, kaip Templininkai ir Kryžuočių ordinai. Latvijos vyskupas Albertas įkūrė Kristaus Karių Brolijos ordiną, ir gavo iš Popiežiaus Templininkų įstatus. Paprastai šis ordinas buvo vadinamas Kalavijuočių ordinu. Vokiečiai šitą ordiną padėjo organizuoti. Kol vysk. Albertas buvo gyvas, tai jis buvo galva šio ordino ir jo klausė. Bet jis mirė 1229 m. ir ordiną paėmė Latviją po savo valdybą ir naujo vyskupo neklausė, bet puolė ant Lietuvos rubežių. Bet jis skaudžiai buvo

Iš Valstybės Departamento Atstovo Walworth Barbour Kalbos, Pasakytos New Yorke Tarptautinės Ukininkų Sągos Vakarienes metu

Pasibaigus spalio 1-3 dd. New Yorke vykusiai Tarptautinei Ukininkų Sąjungos Konferencijai, suruoštame bankete buvo daug svečių ir labai reikšmingų kalbų. W. Barbour, Valstybės Departamento Sekretoriaus padėjėjo kalba verta didesnio dėmesio.

Pagrindinė jo kalbos mintis buvo, kad JV stovėjo ir tebestovi už visiška tautų laisvę ir apsisprendimą bei savo valdytosi formos susidarymą. Amerika visą laiką vedusi ir tebevedanti tautų apsisprendimo politiką. Jis nurodė prezidento Woodrow Wilsono 14 punktų deklaraciją, kuriais besiremdamos eilė Europos tautų atgavusios laisvę. Jis paminėjo ir Atlanto Chartą, Jungtinių tautų Chartą ir neseniai Maniloj aštuonių valstybių pasirašytą Pietryčių Azijos kolektyvinio saugumo sutartį. Visi tie dokumentai reikalauja tautoms laisvės.

Amerika stovėjusi ir stovėsianti už tai, kad tautų laisvę ir nepriklausomybę būtų apsaugota, ir kad nelaisvos tautos būtų įgalintos laisvės pasiekti. Kalbėtojas pareiškė: "Mes priešinsimės bet kuriai valdžios sistemai bet kurios valdančiųjų klikos tautai primestai prieš pačios tautos valią. Kiekviena tauta turi galėt laisvai nuspręsti ir savo ekonomines institucijas." Jokios svetimos teritorijos aneksijos JV nepripažįstančios.

JV esančios pasiryžusios veikti tokia kryptimi bet koks dominavimas prieš kitas tautas arba tautų pavergimas būtų begalimas.

Į pabaigą kreipdamasis į konferencijos dalyvius p. Barbour pasakė:

"Aš žinau, kad jūs, Centro ir Rytų Europos ūkininkų partijų nariai, esate tiesiogiai suinteresuoti kaip Amerika vaizduojasi laisvo apsisprendimo principo taikymą jūsų kraštams. Pasauliui yra aišku, kad dabartiniai ruzimai tenai yra paremti svetima jėga, priešinga tautos laisvės daugumos valiai. Nėra jokios abejonės, kad jei Sovietų militarinių ir policinių jėgų bei komunistų vykdomo teroro faktorius atkristų, tie režimai tuojau griūtų. Stovėdami už laisvo apsisprendimo principą mes negalime sutikti su tais režimais jūsų kraštuose. Mes negalime susitaikinti su jų totalitarizmu ir jų žmogaus teisių pa-

neigimu. Mes neturime priprasti prie jų noro naudoti jūsų kraštus kaip įrankius svetimos galios subversyviams tikslams. Mes žinome, kad šitie režimai negalės pasilikti, nes jiems trūksta laisvės, kuri yra gimta žmogaus dvasiai. Anksčiau ar vėliau jie turi atsimaityti ar griūti. Svetimi neapkenčiami tironai — tokie kaip jie dabar yra — negali būti pakeliami toliau. Jie nepajėgs išspręsti problemų, prieš kurias jie atsistos. Jie negali patenkinti žmogaus lūkesčių. Jie negali užtikrinti ramybės ir taikos Europoje ir visame pasaulyje. Jie sakosi pakeitę kursą, tačiau tai tėra gėstai taktikos sumetimais, ar nevykusios pastangos nugalėti kylančios sunkumus. Jų valdomų tautų likimas dar nėra galutinai išspręstas. Mes esame tvirtai įsitikinę, kad tokių Sovietų kolonijų esimas ir jų laikymas totalitarinėje priespaudoje, šių dienų Europoje yra istorinis anachronizmas. Iki jis nebus pašalintas, jis nuolat bus pavergtųjų tautų vargo priežastimi, o Europos padalinimas yra mums visiems sunki našta ir nerimastis. Bet laisvųjų Europos tautų bendruomenė triumfuos ir absorbuos juos, nes istorinė logika yra laisvės, o ne komunistų pusėje. Jei iš viso yra toks dalykas, kaip istorinis neišvengiamumas, tai neišvengiamas yra, kad laisvo apsisprendimo Europa nugalės istorinio materializmo Europą. Yra dar kitas neišvengiamumas, kuris, dėl pagrindinės mūsų istorijos linkmės, verčia žiūrėti į Europą: jos politika yra remti laisvės progresą. Tikėdami, kad nepriklausomų tautų unija paskleis ir apsaugos laisvę Europoje, mes, nepaisant visų laikinų kliūčių atskirose srityse, ir toliau dėsimė visas pastangas Europai suintegruoti, dirbdami čia petys į petį su kitomis tautomis. Mes laikome pavertęsis Centro ir Rytų Europos tautas priklausančias prie tos unijos. Dabar jos tepriklauso jai dvasioje ir, iki tam tikro laipsnio, per savo laisvus reprezentantus tremtyje. Tačiau su laiku jie užims jiems priderančią vietą laisvoje Europos bendruomenėje, kaip lygūs jos nariai. JAV nepalaujamai deda visas konkrečias pastangas, kad jūsų kraštai vėl būtų įjungti į laisvą Europą."

AMERIKOS LIETUVIO SPAUSTUVĖ

Atlieka įvairius Spaudos Darbus

- Bilietus
- Kvietimus
- Plakatus
- Programus
- Konstitucijas
- Dokumentus
- Laiškus ir Vokus
- Knygas ir žurnalus
- Laikraščius
- Kalendorius

LAIKAS. BIZNIERIAM UŽSISAKYTI KALENDORIUS SEKANTIEMS METAMS

Siunčiam Pavyzdžius Per Paštą—Priimam Užsakymus Per Paštą 14 VERNON ST. - WORCESTER, MASS.

sumuštą šiaulių mušyje 1236 metais. Kalavijuočių ordiną šaukė iš Prūsų Kryžuočių ordiną į padangą (kryžuočių ordiną valdė Prūsus, kur jie buvo užėmę kaip jie grįžo iš Palestinos ir jau Prūsai buvo Krikščionys). Tuo būdu Latvijoje įsikūrusi Vokiečių valstybė susilėjo su įsikūrusia Prūsos ir nuo to laiko jos abi stengėsi bendrai kariuoti prieš lietuvius. Tie religijos kariai prieš Lietuvą tęsėsi apie 150 metų. Tais laikais, Lietuvą atstovavo

21 kunigaikštis, kuris atskirai savo žemės plotus valdė. Bet kadangi karo pavojus artinosi, jie turėjo suvažiavimą, ir vienas kitam ranką padavė ir prisiekė teisingai Lietuvos gerovei kariaut. Irgi jie išrinko Mindaugą, kaipo karalium, kad suvienyt Lietuvos kraštus ir kunigaikštius. (1236-1263 Mindaugo laikai). Dabar jo vidaus tvarka buvo puiki ir stipri kariaut prieš kryžuočius po Mindaugo užvadimą. (Kitą savaitę Lietuvos Istorijos Antra dalis)

Poeto pašaukimas.

Poetu pašauktasis turi savo pašaukimą eiti, pamiršdamas viską kitką. Poezija reikalauja nuolatinių studijų ir vargo. Kuo toliau pirmyn jos keliu eini, tuo geriau supranti, kad tobulumas gyvena krašte, kurios pradžioje net sapne nesivaidino. — (Iš italų poeto Leopardi laiško draugui, cituojamo Yale universiteto leidinyje "Lyric Poetry of the Italian Renaissance.")

Miglotas Mokslas

Tarybiniai pedagogai dar lopsyje gulintį kūdikį imanę paverstų komunistu. O mažumėlių paūgėjusiems brukte bruka pražūtingąjį komunizmą.

Paimkime Čiplio ir Pupeikio pradinėms mokykloms skirtą elementorių "Saulutę". Atskleiskime to elementoriaus 113 puslapį. Ten, straipsnelyje, pavadiname "Spalis", aprašoma spalio revoliucija. Tame aprašyme daugybė nesąmonių, pavyzdžiui: "Darbo žmonės ilgai vargo. Neturtingi vaikai negalėjo lankyti mokyklos. Nemokėjo skaityti nei rašyti. Jie turėjo ganyti turtingų ponų gyvulius. Daug vaikų dirbo fabrikuose."

Kiek tarybinis pedagogas turi meluoti, kad nors kiek pateisintų tokias nesąmones! Pirmojo skyriaus vaikas, kad ir visai dar mažas, vis dėlto paklaus namie savo tėvą motiną, ar juodu moka skaityti ir rašyti. Pagaliau nė klausiti nereikia — vaikas pats mato. O dabartinio pirmojo skyriaus vaikų tėvai kaip tik anais "turtingų ponų" laikais ouvo maži ir mokėsi. Kokia tad bus tarybinio pedagogo tiesa?

Tačiau veitui čia apie tiesą kalbėtume. Komunistinei santvarkai tiesa visai nesvarbu. Melu, prievarta ir visokia apgaule tarybiniai veikėjai kala savo valdiniams, ir net jau mažiems vaikams, komunistines nesąmones, norėdami pakirsti žmogų ir pasidaryti sau paklusnų vergą. Tiktai nesąmonė ir liks nesąmonė, kad ir kažin kaip ją dailins tarybiniai pedagogai.

Toliau dar tokius žodžius skaitome tame pat straipsnelyje: "Vaikai neapsakomai dėkingi komunistų partijai. Dėkingi Leninui ir Stalinui, kurie vadovavo revoliucijai". Kuris sąžiningas pedagogas dėtų į elementorių tokį straipsnį ir tokius žodžius? Kas gali imtis septynerių metų vaikui aiškinti tokius neįmanomus dalykus!

Tačiau tarybiniais mokovams nesvarbu išauklėti žmonišką žmogų, dar ir sąmoningą Lietuvos pilietį. Jiems svarbu išauklėti paklusnų komunistų valdžiai vergą, kuris akiai tai valdžiai tarnautų ir kuo daugiau jai naudot atneštų. Bet žmogus vis tiek liks žmogumi ir jo sąmonė budės, iki išauš jo laisvės rytas.

Amerikos Poetas

Longfellow rašė: "Nepraleisk dienos Be gero darbo kam nors."

Tinkamiausias geras darbas Amerikos lietuviui dabar yra palaikyti lietuvišką spaudą, nes kol jo spauda

Pasiųsk laiku savo ir savo draugo prenumeratą AMERIKOS LIETUVIUI 14 Vernon St., Worcester, Mass. (metams \$3.00)

JUOZAPAS JURČIČ

JURGIS KOZJAKAS

Po iškerojusia pušimi tupėjo susirietęs čigonas Samolis. Jam buvo labai šalta, nes kalė dantimis. Jis laikė ištiestas rankas mažą ugnelę, taip mažą, kad ją būtų buvę galima paimti į vieną saują. Nedrįso sukurti didesnės ugnies, nes bijojo, kad kas nors jo nepažintų ir kad šviesa neatkreiptų praeivių dėmesio. Šalia čigono žemėj buvo įsmeigtas gerai išgalastas peilis — jo ištikimiausias draugas ir jo vienintelis bičiulis. Apylinkėse kaukė išalkę vilkai (tais laikais mūsų krašte jų buvo daug daugiau, negu dabar), tai baimingai sušlamėdavo baikšti lapę, kuri išdrįsdavo išlįsti iš krūmų pasijieškoti sau maisto, tai klaičiai sudejuodavo apuokas, pasislėpęs medžio drėvėj.

Kam nors tik sukrebždėjus, čigonas pakeldavo galvą.

— Et, neateis, — sumurmėjo sau po nosimi ir paglostė juodais ir pasišiaušusiais plaukais apžėlusį smakrą. — Vargas bus jam, jei neateis. Reikia manyti, kad tas kvailys pirklys jam perdavė pranešimą. Jis dar turi atsimiti mano peilį, kurį jau kartą bandžiau prie jo gerklės... Aš jau už tave atkeršijau, mano sūnau ir už tai dar gausiu atlyginimą. Į mano bučių įkrito dar vienas kvailys: tas pusvalgis kuprys, kuris man pardavė vaiką, mano jau visą pilį laimėjęs! Ak! ak!... bet juk man tu ją parūpinai!... Pažiūrėsim, ar aš negausiu pinigų, kai aš noriu, nes aš tave laikau už brizgelių.

Taip čigonas kalbėjosi pats su savimi, protarpiais mētydamas į ugnį sausus žabus.

Ūmai į pusį einančiame take išgirdo žmogaus žingsnius. Samolis koja užmynė ugnį, ištraukė iš žemės peilį ir prisiglaudė prie kamieno.

Vogčiomis slinko į priekį kitas žmogus, visai nepanašus į pirmąjį. Jis buvo mažas ir kuprotas, Kozjakų pilies valdovas Petras.

— Eik šen arčiau, pone pilies baily, — tarė čigonas, kurio katės akys greitai pamatė ir pažino naujai atvykusįjį.

Čigono nematydamas Petras visame kūne pajuto siurpulis ir pradėjo drebėti. Su likusiu nuodėguliu čigonas vei atgaivino ugnį.

— Ar atnešei pažadėtus pinigus tu, kupry, senas susisukėli, — paklausė čigonas Kozjakų pilies valdovo.

— Bet, mano brangus bičiuli iš Rytų, ar gali įrodyti man, kad išlaikė pažadą? Kur padėjai vaiką? Ar jis yra saugiai visam gyvenimui paslėptas? — paklausė Petras.

— Jį pardaviau Turkijoje ir jis taps turkų kareivių. Tu jo niekada daugiau nematysi, nebent tu įmtum kariauti su turkais ir tik-tai tada jis, nežinodamas, galėtų sutriuškinti tą tavo bjaurią galvą, mano bičiuli iš pilies! Susiginčijau su savo draugais, pradžiau savo arklį, kelio galo nepasiekęs, vien tik todėl, kad padaryčiau taip, kaip tu norėjai ir tu drįsti manęs paklausti, ar aš sąžiningai uždirbau tavo pinigų! Turėsi man atiduoti visa tai, ką man esi pažadėjęs ir dar visa tai, ką turi pas save čia ir namuose, brangus bičiuli.

Petras padavė jam pinigų ir čiginas vikriai juos paėmė.

— Turi būti patenkintas, kilnios giminės mažasis kupry, — pašiepiančiai tarė Samolis, — turi būti patenkintas turėdamas taip toli, Turkijos gilumoj, savo giminaitį tarp turkų kareivių, kurie yra aukdėjami ir mokomi Mahometo tikyboj. Gali b?ti išdidus, sau lygaus tu neturi visame krašte.

— Neuzmiršk, niekše, kas esi ir kas aš esu, — įnirtęs tarė Petras, matydamas, kaip tas žmogus iš jo tyčiojasi.

— Kasgi tu esi? — suriko čigonas Samolis lepdamas juokais. — Palauk, aš tau pasakysiu. Tu esi mažas lapas ant šakos: aš tiktai pap?siu ir tu pranyksi. Pasakysiu tiktai vieną žodį ir tu stovėsi po kartuvėmis. Supranti? O kartuvėms esi pribrendęs, lygiai kaip ir aš. Arba aš tave nutversiu už sprando ir tau apsuksiu akis, kad tu nežinonosi, ar jos yra kaktoje, ar pakaušyje. Na, užteks! Duok man viską, ką turi su savimi. Jei man geru neduosi, aš priversiu atiduoti. Kitą kartą, kai žmonės bus mane šiek tiek pamiršę, aš pats galėsiu atvykti į tavo pilį.

Tiktai dabar Petras aiškiai suprato ką jis buvo padaręs.

Norėjo išvenkti savo brolio, o ateity savo brolvaikio priklausomybės, norėjo tapti savarankus šeimininkas ir tą pasiekti nepabūgo jokių kliūčių. Ir štai dabar atsidūrė blogesnėj b?klėj negu pirma niekingos, žiauraus čigono valdžios vergas!

Jis jieskojo laisvės, o dabar ta žmonijos padugnė su juo elgėsi kaip su tarnu. Aiškiai matė kaip čigonas laisvai galėjo jį valdyti ir kankinti, o taip jis tikrai manė elgtis, nes tiktai jis vienas žinojo visą jo niekystę.

Pasitraukti jis jau negalėjo ir jo nusikaltimas šaukė į dangų: "Tu pardavei ne tik savo brolvaikio kūną, bet taip pat ir jo sielą, nes turkai iš jo širdies išplėš ir jo tikėjimą."

Paskutiniai Samolio žodžiai klaičiai nuskambėjo Petro ausyje. Dabar jis turėjo baigti savo nusikaltimą. Reikėjo pašalinti visas kliūtis, reikėjo sunaikinti čigoną! Bet kaip užpulti ir parblokti tą didelį, drąsų ir tvirtą kaip jautį vyrą? Čigonas lengvai prarytų devynis tokius liesus, mažučius, kaip panašius į didelį grybą, kaip Petras.

Petras visiškai nežinijo ką daryti. Ūmai jo akys nukrypo į žemėje, netoli jo įsmeigtą čigono peilį. Vienu šuoliu Petras Kozjakas jį ištraukė ir puolė čigoną. Tačiau anas dar vikriai nutvėrė Petrą už rankos, parmetė jį aukštiejininką žemėn ir nuginklavo. Dabar jis buvo to baisaus žmogaus malonėj, jo gyvybė kabojo tiktai ant plauko, niekas jam negalėtų ateiti pagalbon, jei jo priešas norėtų jį nužudyti.

— Ar tu, kvaili, manai, kad čigonas Samolis savo pilvui galanda peilį? — kalbėjo čigonas, lyg nieko nebūtų atsitikę. Petras ėmė maldauti, atsiprašinėti, sakyti, kad jis norėjo jį tiktai pagąsdinti ir kalbėjo kitokias kvailystes.

— Tu norėjai tiktai pažaišti? — ironiškai pasakė anas, už gerklės nutverdams po ną. — Bet sakyk, jeigu aš juokais įsmeigčiau savo peilį tau į pilvą? O tu būtum tikrai vertas, tu, kuris žmones užpuldinėjai iš pasalų, kaip katė.

To niekadėjo akyse pasirodė mirtis ir dieviškas kerštas, jį visą išpylė šaltas prakaitas. Jis ūmai visame kūne pajuto pirmiausia baisų šaltį, o paskiau nepakenčiamą karštį.

Galop, čigonas nuleido ranką, paslėpė peilį už juosmens ir paleido Petrą.

Jis norėjo tuojau pabėgti, kol tas velnias nepakeitė savo nuomonės.

— Pirmiausia atiduok man savo pinigė, — tarė Samolis. — Kitą kartą aš pats atvyksiu į pilį pažiūrėti kaip tu laikaisi. Gal aš galėsiu tau suteikti žinių apie tavo brolio sūnų, jeigu jis iš viso apgailėstauja netekęs tokio gero dėdės... Kai jis bus turkų paša, galimas daiktas, kad jis prie tavo pilies atves pulką kareivių, bet tada jau tu būsi žilas. Tada pasirūpink gerai uždaryti visus išėjimus, nes jis taps geru kareivių ir nė vienas turkų kareivis su juo nesušilgins.

Pasirūpink sukrauti daugiau pinigų, o po to švyti savo broli, kai jis sugrįš į pilį.

Po tų žodžių čigonas garsiai nusijuokė ir nukeliavo.

Petras, ta niekingiausia žmogiška būtybė, sugrįžo į pilį. Jis prisiekė daugiau su niekuo neiti susitikti nakties metu, ar tai būtų draugas, ar priešas. Jau du kartus vos išsisuko iš mirtino pavojaus.

Susitikimo vieta vėl buvo tuščia.

Rytuose padangė pradėjo raudonuoti ir netrukus nušvito pulki aušra.

Yra visai teisingas liaudies priežodis: diena persekioja piktadarius, o naktis juos slepia.

ASTUNTAS SKYRIUS

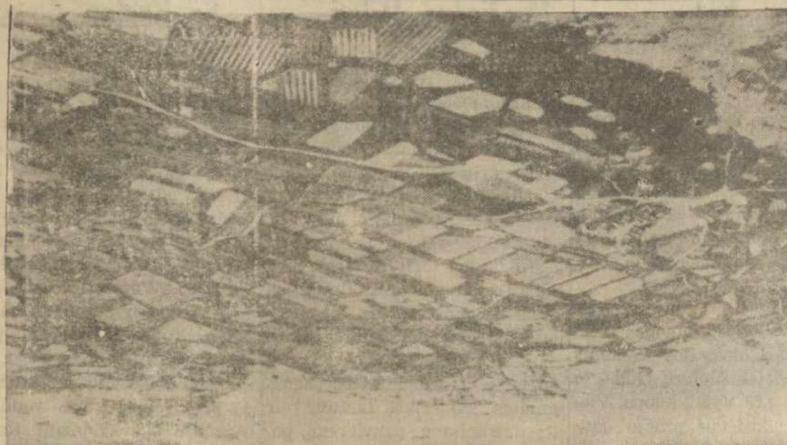
Į netikėlių rankas pateko jo mylimas sūnus, Tarp tėvo ir sūnaus atsiranda gili bedugnė. Gerasis senelis išstis naktis verkia ir

dejuoja,

šaukiasi šventųjų ir maldauja Dievo

pagelbos.

(Pranciškus Cegnar).

QUEMOY, — paskutinių dienų pasauli karštas taškas, tiktai keleta mylių nuo Kinijos krašto arti Amoy uosto. Paskutinėse dienose komunistai kiniečiai bombardavo Quemoy ir ruošėsi užpulti.

Po to baisaus smūgio tėvas Bernardas negalėjo atsigauti ir nuėjo ten, kur mes visi einame, kur gyvenimas veda, iš kur niekas niekada nesugrįš. Jo kūnas nukeliavo į kirmynų kraštą, o jo siela — į laimesnį gyvenimą!

Petras buvo Kozjakų pilies valdovas ir atrodė labai laimingas. Bet, ar jo sąžinė, tas vanagas, kuris amžinai drasko ir šaukia, ar buvo rami? Ar galėjo Petras ramiai miegoti? O, ne, nėra jokios abejonės!

Pilį pasiekusios žinios skelbė, kad netrukus sugrįš Morkus. Vargšas! Jis nieko nežinojo... Jis nenujautė, koks smūgis jo laukė. Dar mažiau jis galėjo spėti, kad viso to kaltininkas buvo jo tikras brolis.

Kariuomenė, kuri iš Karniolos nuvyko į Celję imperatoriui Fridrikui pagalbon, greitai nugalėjo Vitoveco pulkus. Išlaisvintas imperatorius, su visais bajorais ir visais slovėnų ginkluotais vyrais, nužygiavo į Liublianą. Jei jis būtų paleidęs savo kariuomenę ir savo žmones, kaip daugelis karštai troško, Morkus Kozjakas būtų kaip tik laiku atvykęs ir gal visi įvykiai būtų pagrįdinai pasikeitę. Bet jis norėjo pasinaudoti sujungtomis pajėgomis ir galutinai sutriuškinti savo priešą Celjės Vitovecą.

Dėl to įsakė kariuomenei neišsiskirstyti ir Liubianoj priėmė didelį parada. Celjės ūkininkai. Karnioloj turėjo daug nuosavybių, kuriuos Celjės valdovės administratorių gynė su kardu rankoje. Tačiau imperatorius norėjo užvaldyti kaip tik kai kurias tas nuosavybes. Ir tais sumetimais dalį savo armijos jis pasiuntė į augstąją Karniolą, Radovljicos linkui, kur šeimininkavo Vitoveco pataikūnai, siekdamas juos priversti sau paklusti. Dėl to praėjo daug laiko kol Morkus Kozjakas gavo leidimą grįžti su savo tarnais į savo pilį, o per tą laiką, kaip matėme, pilyje daug kas pasikeitė.

Ir vieną rudens vakarą sugrįžo Kozjakas. Jis buvo raitas lydimas linksmų tarnų, tarp kurių tačiau dviejų trūko, nes jie liko kovos lauke ir buvo palaidoti svetimoj žemėj! Tarnai garsiai tarpusavy kalbėjosi ir linksmai užkalbindavo pakely sutiktus ūkininkus. Valdovo veidas plačiai nušvito džiaugsmu, kai jis išvydo kalvą, kurios uolaj buvo pastatyta jo pilis ir kur tikėjosi apkabinti savo sūnelį. Ak! jis nežinojo, kaip toli jis jau buvo!

Durininkas, senasis namų sargas, jau ištolo pamatęs brangų valdovą, su dideliu džiaugsmu pradėjo pūsti ragą. Tuojau virš gilių griovių nusileido tiltas ir į pilį įėjo visas būrys.

Vienu akimirksniu visi subėgo, taip pat atėjo ir Petras, vilkdamas kojas.

— Ak, gailėtingasis Dieve, šventoji Dievo Motina, — pradėjo vaitoti senoji Mara, — jei valdovas būtų sugrįžęs šiek tiek anksčiau, kol piktadariai nebuvo pagrobę šių namų ramsčio, kuris juos laikė, kol niekingieji čigonai toli neišsigabeno brangiojo kūdikio.

Be abejonės, Morkui atrodė keista, kad jis tarp savo žmonių tuojau nepamatė savo sūnaus. Bet dar daugiau jis turėjo nustebti, kada prie jo priėjo liūdnas Petras ir paprašė jo eiti drauge su jjuo ir nepasilikti su tarnais, nes jis turįs jam pranešti kažkokį svarbų dalyką.

Kaip giedriafė danguje trenkia perkūnas, taip ši baisi žinia trenkė narsųjį ritieri. Jo veido spalva pasikeitė, bet jis tylėjo. Jo jaučiamas skausmas buvo toks didelis, kad jis negalėjo nė kalbėti nė viešai savo skausmo parodyti.

— Ir nebuvo nė vieno, kuris eitų galbėti

mano sūnų? — po ilgus tylos, liūdnei tarė. — Morkus Kozjakas neturėjo nė vieno žmogaus, kuris b?tu pasiryžęs vyti niekadėjus? Nė vieno?

— Tu mane blogai įvertini, broli Morkau, — atsakė Petras, — kiek aš nesistengiau, kiek aš nebėgau norėdamas nutverti plėšikus, tatai tau pasakys kiekvienas tarnas, kiekvienas kaimynas. Aš viską padariau ką tiktai galėjau, bet vaikas dingo, tarytum, jį žemė prarijusi. Bet... aš tikiuosi, kad... vieną dieną jis sugrįš. Tat nusiramink, broli Morkau, tu pats matai, kad taip turėjo būti... Gal Dievas to norėjo!

Bet tie visi žodžiai labai mažą tepaguodė vargšą tėvą. Gal dėl to, kad juos sakė ne- nuoširdžios lūpos.

Dabar jis buvo vienas šiame pasaulyje. Jis nebeturėjo savo vaikiuko ir visos žmonių paguodos ir visi žodžiai nieko nebuvo verti, nes jie negalėjo jam jo gražinti. Kas būtų dabar pamatęs tą vyrą, kuris drąsiai puolė nuogu kardu ar smailia jietimi, kurio kūną kovos laukuose saulė nudegino, kuriam priešas padarė ne vieną žaizdą — jei kas nors jį būtų dabar pamatęs, būtų išvydęs bėgant dideles ašaras per jo tankią barzdą, kuri dengė jo didvyrišką krūtinę ir būtų draug su juo verkęs.

Yra visai kitas dalykas, jei žinai, kad vaikas yra miręs ir Dievui atidavė savo mažą ir nekaltą sielą ir tatai, kad žinai, jog klaidatikiai ir laukiniai čigonai jį nusigabeno Dievas žino kur ir Dievas žino kodėl.

Kaip visi tais laikais žmonės, taip ir Morkus Kozjakas buvo prietaringas ir tatai jam dar labiau padidino skausmą, nes buvo kalbama, kad su jo sūnumi galėjo atsitikti daug baisių dalykų.

Petras savyje piktai džiaugėsi stebėdamas, kad Morkus kasdien darėsi vis liūdnescnis.

Iš pat pradžių Morkui kilo mintis vykti, nesvarbu kur, jieskoti savo sūnaus, nors jo ir nerastų. Bet jo bičiuliai, ypač Stiknos vienuoliai, jį įtikino, kad bet koks jieskojimas būtų buvęs bergždžias, nes nebuvo galima žinoti, nė į kurią pusę plėšikai nuvyko su vaiku ir ar jie nuvyko į kitus kraštus ar pasiliko čia pat apylinkėse.

Kai šiek tiek apsiraminio, suprato, kad jie patarifai buvo protingi, nes viskas būtų buvę viskas veltui.

Morkui gyvenimas nustojo bet kokios prasmės.

— Kokia man nauda iš mano vardo, kokio man nauda iš mano turtų? — jis kalbėjo. — Mano laimė dingo, aš šioj žemėj laugiau negalėsiu būti laimingas. Mano žmoną Dievas pergreitai pasiėmė. Man buvo likęs vienintelis sūnus, bet ir jo neteksu! Šios žemės laimė? Ne, aš jos niekada nerasiu! Ten, tiktai danguje aš tikiuosi juos vėl pamati. Tat aš turiu ruošti pas juos nuvykti... .

Ir vieną dieną jis atėjo pas savo broli Petrą ir jam tarė:

— Mano brangus broli, aš ruošiuosi tave apleisti. Aš dovanoju tau visus savo turtus, elkis su jais kaip nori. Jei nori vesk, tu esi jaunesnis negu aš. Vieną dalyką aš jau pasilaikau: jei išauštų tokia laiminga diena, kad ateitų kokios nors žinios apie mano sūnų, jis turės teisę būti tavo įpėdiniu. Aš gi įstoju į Stiknos vienuolyną, no- iu rūpintis tiktai savo siela. Pasaulį ir jo turtus aš tau palieku. Tegu vienuolynė bus palaidoti mano kaulai ir gal — o Dievui tati nepatika — paskutiniai mūsų senos giminės.

Viskas atsitiko taip, kaip Petras troško ir tikėjosi.

Gedimino Kalne, Worcester'y

BUVO virš 2000 žmonių pernai Aušros Vartuos MINSTREL SHOW, šįmet ten pat lapkričio mėn. 17-18 dienomis tikimasi dar daugiau dalyvių. Nes linksma, įvairi ir įdomi programa jau paruošta net sponsor'iai ja susidomėję.

HALLOWEEN pramogas Aušros Vartuos Mokyklos vaikams surengė vietos Moterų Gilda, o patys sau 116 Vyčių kuopa. Viešniams ir kitiems praėjo jaučiai. Vyčiai 4 įdomiausias ir gražiausias kaukes dar apdovanojo.

KAM pas kitus, jei Vyt. Rakauskas, 80 Vernon St., prieš St. Vincent ligoninę atidarė krautuvių — BABY'S SHOES. Ten galima gauti įdomių, surištu šu vaikų gimimais, o ir šiaip šventėms įdomių dovanų. Tikimasi, kad lietuviai lietuvių palaikys.

NAUJOS Mokytojos — L. Babekienė ir I. Savickaitė Aušros Vartų Lituanistikos Mokyklon yra pakviestos mokyt dainų, tautinių žaidimų ir taut. šokių.

UŽ centą-dolerį ir daugiau pelnysi, jei lapkričio 7 d. sekmd., tuoj po Mišparų dalyvausi AUŠROS VARTUOS rengiamoj "Penny Sale" pramogoj.

SIMTAS kėdžių specialių rašymui įtaisyta Aušros Vartų Mokykloj mokinių patogumui ir darbingumui. M. N.

Svarbus Susirinkimas

Lietuvių Moterų Klubu bazaras jau čia pat, todėl visos narės, komitetas ir darbininkės būtinai atsilankykite pasitarti apie šį svarbų parengimą. Reikės pasidalinti darbais. Na rės, kurios turite ką aukoti, malonėkite dovanas atnešti į susirinkimą, lapkričio 9-tą, 1954 m., 7:30 valandą vakare, Lietuvių Piliiečių Klubu salėje, 12 Vernon St. J. L.

Penny Sale

Aušros Vartų Draugija rengia Penny Sale lapkričio 7 d. sekmd., 4-tą val. po pietų, Aušros Vartų salėje. Bus daug gražių dovanų, ir kviečia visus atsilankyti.

NAUDOTOS RAŠOMOS MAŠINĖLĖS

Geros Vertės Mašinėlės Mainome ir Taisome Mašinėlės nepalyginamos, kada sulyginatė su kainomis mieste.

Krautvės valandos nuo 4 iki 9-tos val. vak. Užtaryta šeštadieniais ir sekmadieniais

325 MILLBURY ST. - WORCESTER, MASS.

IDEAL PHARMACY

VAISTINYCIOS TEL. 3-4840 — RES. 7-1725

V. G. SKRINSKA, B. S. reg. pharm.

29-31 KELLY SQ

Worcester, Mass.

LIETUVIAI PAS LIETUVIUS! saldinių visuomet užlaikom.

NAUJAS PARTRAUKIMAS SALDAINIŲ!

Lietuviška Vaistinė Ideal Pharmacy, 29 Kelly Sq. Worcester, čia savaitę labai skanių lietuviškų šokoladinių saldinių su romu patraukė iš New Yorko. Prašom atsilankyt ir pamėgyt skanų, lietuvišką produktą. — Su pargab, Vytautas Skrinška (sav.)

Nuoširdus Dėkui

Š. m. spalio mėn. 30 d., Mainonio Parke, Worcesterio Liet. Bendruomenės skryčiaus buvo surengta susiartinimo vakarienė. Gausiai atsilankė kaip skryčiaus narių taip ir svečių, ir net iš tolimesnių vietovių, nors oras buvo nelabai palankus—lijo.

Worcesterio Liet. Bendruomenės Valdyba taria nuoširdų dėkui Liet. Labdarinai Draugijos V-bai už leidimą veltui pasinaudoti Maironio Parko patalpomis, "Amerikos Lietuvis" redaktorei —leid. p. J. Leonaitei už pagarsinimus "Amerikos Lietuvis" ir atspausdinimus pakvietimų, ponomis: vyr. šeimin. St. Stancienei ir jai pad. Židžiūnienei, Matusaitienei, Štarienei, Kačinskienei, Lozoraitienei už paruošimą skanios vakarienės ir vakarienės metu patarnavimą, J. Štarui ir M. Valinskui, kurie savo mašinomis tartininkavo suvežime į Maironio parką produktų ir k., p.p. Mikšiams už pagaminimą savo maisto krautuvių skanių cešrų ir patiekiamų kity reik. produktų ir pagaliau visiems atsilankiusiems į kalbamą susiartinimo vakarienę.

Worcesterio Liet. Bend. V-ba

Maironio Parke

Šį šeštadienį, lapkričio (Nov.) 6 d. Lietuvių Meno Mėgėjų Ratelis rengia linksmą šokių vakarą.

Pradžią 8 val. vakaro. Veiks gardžių užkandžių bei įvairių gėrimų bufetas.

Kur mūsų jaunimas ir skambidaina, ten mums visiems smagu ir gera, tad visus maloniai kviečiame atsilankyti ir puikioje nuotaiškoje praleisti subatos vakarėlį. L. M. M. Ratelis

Išvyko Vokietijon

Šių metų spalio mėn. 28 d. Lietuvių Meno Mėgėjų Ratelio narė, Akytė Kavaliauskaitė, paliko Worcesterį, ir po vasaros atostogų, vėl išvyko atgal į Vokietiją, toliau medicinos studijas.

Liet. Enciklopedijos

Prenum. Worcesteryje

Pranešu, kad dėl laiko stokos IV-jo tomo nebegalėsiu asmeniškai įteikti, tad malonėkite tuoj pat pasiųsti \$7.75 L. E. Administracijai, kad nesudarytų bereikalingų išlaidų, siunčiant išperkamu mokesčiu. Pr. Pauliukonis

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPO KRIKŠTYNAS

Laisvės Varpui, kuris jau 35 sekmadienius skambina Naujosios Anglijos lietuviams, spalio 31 d. Lietuvių Draugijos salėje kėlė krikštynas. Jose dalyvauti susirinko per 300 asmenų ne tik iš Bostono, bet ir iš Brocktono, Lowellio, Worcesterio ir kitur, buvo senieji ir jaunieji (amžiaus ir atvykimo į Ameriką požiūriais).

Pačių krikštynų programą vedė P. Viščinis, kuris vadovauja ir radijo pusvalandžiui. Rašytojas S. Santvaras perskaitė krikštynų aktą, kurį pasirašė Lietuvos garbės konsulas Šalna, krikšto tėvai Elena Mozuraitienė, Jonas Tuinila, Eleonora Čaplikienė ir Jonas Stundžia ir visi krikštynų dalyviai. Aktas įteiktas saugoti konsului Šalnai, o kai Lietuva bus laisva, jis bus perduotas karo muzėjui.

Meninę dalį atliko Stasys Santvaras ir Antanas Gustaitis, paskaitė savo kūrinių, o iš Nashua, N. H., atvykusi dainininkė S. Daugelienė padainavo 4 dainas. Jai akompanavo muz. J. Gaidelis.

Pokyliui vadovavo adv. J. Stundžia. Vaisių metu kalbėjo Vaičiūnas, Butvydis, Jurgeliūnas, Kasmauskas, Andriulionis, Venys Paulauskas, Tumavičienė, Arlauskas, Mereškevičius, Čaplikas, Tuinila, Čaplikienė, Sonda, Matjoška, Romanas, Mockus, Izbičkas Kriaučialis ir kt. Visi linkėjo Laisvės Varpui skambinti garsiai ir aiškiai, kad visi išgirstų ir įsitrauktų į kovą už Lietuvos laisvę.

Daug kas su savo linkėjimais įteikė ir dovanų pinigais ir kt. Pav. Sandaros 1 apskr. aukėjo \$150, Vaičiūnas \$75 ir t.t.

Po vaisių svečiai šoko, šnekėdavos ir tik apie vidurnaktį nenorėdami skirstėsi. Ž-is...

Įsikinta Lietuvių Tautos Vėliava

Lietuvos Sūnų ir Dukterų Broliškos Draugijos susirinkime, įvykusiame lapkričio 1 dieną, 1954 m., 29 Endicott gatvės svetainėje, buvo biauriai išniekinta lietuvių tautos vėliava. Viršminėtos draugijos valdyba ir direktoriai savo protokole padarė pasiūlymą, kad būtų nupirka lietuviška vėliava Endicott gatvės svetainėi. Buvo padarytas formališkas įnešimas ir paremtas, kad tą valdybos ir direktorių pasiūlymą priimti su lietuvišku nuoširdumu.

Mane nustebino, kada ta pati valdyba ir direktoriai šoko prieš. Vėliau paaiškėjo, kad tuo pasiūlytuoj valdybos susirinkime būta lietuvių patrijoto. O parėmėjai būta bimbiniuku, kurie suprato, kad lietuviška vėliava bus su kuju ir piautuvu. Tik vėliau atsiminė, kad gyvena pas Dėdę Samą ir persigandę išniekino Lietuvos vėliavą, paskui nubalsavo, kad nereikia. Jeigu nebijoję Dėdės Samo, tai 29 Endicott gatvės svetainėje būtų pastatyta okupanto rusų vėliava. Lietuviai patriotai susipras-kite. Reporteris

Įskilmingi Pietys

Rengia ALT Sandara 16 kp. ir ATS 1-moji apsk. Įvyks 28 d. lapkričio, 1:30 val. p.p., Liet. Klubu salėje, 12 Vernon St. Visus kviečia Valdyba

EKSTRA! EKSTRA!
MATYKIT
Peter Kalanta
IR JUO ORKESTRA
DEL VESTUVIU
IR PARENGIMU
8 Vernon Pl. Tel. 7-3938

Žinia

Šiais metais Worcesteryje buvo sudarytas Worcesterio liet. organizacijų komitetas praveisti Birželio liūdnyų dienų minėjimą ir priimti Maž. Liet. Tarybos pirm. p. E. Simonaitį. Šis komitetas sutartinai dirbdamas savo paskirtį atliko sėkmingai ir įrodė, jog bendras darbas yra našus bei įmanomas. Šiuo kartu skelbiama trumpa galutinė apyskaita:

1. Gautas pelnas p. E. Simonaičio lankymosi proga—173.61. Maž. Liet. Bičiulių C. V-bai Kanadoje persiūsta \$35.00 (kelionė laivu apmokėti) ir Maž. Liet. Tarybai Vokietijoje — \$138.61.
2. Birželio minėjimo pelnas — \$309.00! Iš šių pinigų \$109.00 paskirta vaikų vasaros stovykloms Vokietijoje (per BALFą) ir \$200.00 — Vasario 16 d. gimnazijos namams išpirkti.

Pinigai minėtoms institucijoms persiūsti ir pakvitavimai yra gauti.

P. Ermono Simonaičio lankymosi proga Worcesteryje buvo įsteigtas Mažosios Lietuvos Bičiulių D-jos skyrius, kuris š. m. lapkričio (Nov.) mėn. 7 d. p. Babrausko pavilione, Leicester, Mass., rengia pikniką. Pelnas skiriamas Mažosios Lietuvos Tarybai.

Š. m. lapkričio (Nov.) mėn. 14 d. 3 val. po piet. Liet. Pil. Klubu patalpose šaukiamas Lietuvai Remti D-jos 1 skyriaus narių susirinkimas.

Atžymėkime BALFo Dešimtmetį

BALFas šįmet užbaigia pirmąjį savo veiklos dešimtmetį. Tai yra laikotarpis, kuris pasižymėjo mūsų tautiečių darbštumu, mielaširdingumu, vieningumu. Šias gražias Amerikoje gyvenančių lietuvių ypatybes iššaukė tragiškas senosios mūsų tėvynės likimas. Šalpos ir mūsų nuskriaustųjų tautiečių įkurdinimo darbai yra tokie dideli ir reikšmingi, kad minint BALFo 10 metų gyvavimo sukaktį, BALFo Centro Valdyba rado reikalo išleisti knygelę, užrekuojant atėičiai milžiniškas pastangas, metas ir šį darbą, mūsų žmonių pasišventimą, ir visokeriopą pasiaukojimą. Tai bus graži, istorinė knyga, kuri bandys vaizdžiai atpasakoti BALFo vargus ir laimėjimus.

Šis vertingas sumanymas yra surištas su išlaidomis. Mežiadiaga jau yra renkama ir ji yra gana įdomi. Bet reikalinga, kad ši mežiadiaga pasiektų mūsų plačiąją visuomenę, kad tie, kurie per tuos sunkius metus talkininkavo BALFo veiklai galėtų taip pat pasiskaityti ir pasigėrėti nuveiktai darbais. Žodžiu, reikalinga rasti šiai knygai leidėjas.

Todėl Komitetas, BALFo Centro Valdybos paskirtas rūpintis knygos išleidimu, kviečia visus, kurie pritaria šiam sumanymui tuoj atsiliepti ir pasiųsti tam reikalui savo auką. Kiekvienas, kuris atsiųs nemažiau penkių dolerių bus įrašytas šioje knygoje kaip leidinio rėmėjas; kuris atsiųs \$25. ar daugiau, bus įrašytas kaip leidėjas. Leidinio leidėjais ir rėmėjais gali būti draugijos ir pavieniai asmenys.

Šią knygą norima išleisti dar prieš BALFo seimą. Todėl reikalas yra skubus ir pritarimas kiekvieno lietuviu, kuris supranta tokios knygos svarbą yra labai laukiamas. Visas aukas siųskite BALFo adresu: United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., 105 Grand St., Brooklyn 11, New York.

Butas

Keturių kambarių, pirmas aukštas — prieinama kaina — 32 Ellsworth gatvės. Malonėkite kreiptis tamė pačiame name, trečiame aukštame.

YOUR SAVINGS EARN

more

WHERE YOUR SECURITY COMES FIRST!

Resources over \$100,000,000

Open Wednesdays to 8 P.M.
WORCESTER FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
NEW ENGLAND'S LARGEST
Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

DR. ANTHONY ARENT

LIETUVIS GYDYTOJAS VIDUJINIŲ LIGI SPECIALISTAS Valandos pagal susitarimą

OFISAS:—507 MAIN STREET — PARK BLDG. Tel. 7-2173, namai; Tel 6-0671 Worcester

Pagalvokime Ir Padarykime

Artinasi Kalėdų ir Naujųjų Metų šventės. Visame kultūringame pasaulyje yra priimta vienukiu ar kitokiu būdu švenčių proga pasveikinti savo brangias gimines, draugus bei pažįstamus. Amerikos gyvenimo tempas šį gražų paprotį labai su prastino - sušablonino. Perkame paruoštas atvirutes su įprastais vienuodais, angliškais ir rečiau lietuviškais sveikinimo sakniais ir tik apačioj lieka pasirašyti. Laiko sutaupimui, nekuri dar praktikuoja spaustuvėje užsiukyti atvirutes su sveikinimo prašu ir savo pavardės parašu, nes tuomet belieka tik antrašą ant voko užrašyti. Tokius sveikinimus pradėdame išsiuntinėti bent 2 savaites prieš šventes. Gavusieji tuos sveikinimus paprastai prašo neskaityti, o tik pasižiūrėti parašo, kad nepraleidus jų nepasveikintus ir dar kiek pasižiūrima į atvirutes paveiksluką. Jeigu dar atvirutė pigesnės rūšies ir pats paveikslukas neįdomus, tai net norima lyg ir įsižeisti. Tokių sveikinimų atviručių krūvos per šventes laikomos matomaj vietoj, o po švenčių metamos į krepšį. Kiekvienas lietuvis turintis platesnes pažintis, prieš šventes išsiunčia tokių sveikinimų apie 50-100 št. Paskaitliavus, kad ir nebrangias atvirutes su pašto ženklais, išleidžia 8-13 dol. Paskaitliavus, kad Worcesteryje tokių lietuviškų šeimų arba sveikintojų susidarys apie 500-800, tai švenčių sveikinimams išleidžiame apie 6500 - 10,000 dol. Paskaitliavus, kad Amerikoje turime apie 200,000 sveikintojų, tai išmetame virš 2 milijonų dol.

Koks tai milžiniškas pinigų išmetamas į svetimas kišenes ir kiek už tuos pinigus galima būtų pasitarnauti savo tautos vienukiams ar kitokiems reikalams. Per metus nereikėtų nė vieno dol. išleisti, viskam pinigų užtektų tik iš Kalėdinių ir N. Metų sveikinimų.

Tačiau iš kitos pusės, mes lietuviai negalime apsieiti ir su Kalėdomis ir N. Metais savo pažįstamų ar giminių nepasveikinti. Būtų tai didelis nemandumas ir nenoras laikytis kultūringų papročių. Kad šį kultūringą paprotį išaiškinti, ir iš kitos pusės, kad tuos išleidžiamus pinigus nukreiptus Tautos kultūringiems arba labdaros tikslams ir tuo pačiu šitą sveikinimų gražių paprotį padaryti dar gražesniu ir kilnesniu, tai pav. tarp kultūringųjų tautų pradėda įsigalėti paprotys, savo draugus, gimines ir pažįstamus sveikinti per laikraščius pažymint, kad sveikinimų išlaidas skiria naudingam tikslui. Šis sveikinimų būdas buvo pradėjęs įsigalėti ir N. Lietuvoj.

Tokio sveikinimo pavyzdys:
Tada ir Jonas Grigaičiai iš Worcester, Mass sveikina savo brangias ir mielas gimines, draugus bei pažįstamus Sv. Kalėdų ir N. Metų proga, o sveikinimų išlaidas samoj \$10. aukuoju BALFui, džiovininkams sušelpiti.

Aukai paskirti galima pasirinkti, pav.: ALT, 16-ios Vasario gimnazija, Laisvės Varpą, Lietuvos istorijos išleidimą, V. Krėvės paminklo statymo fondą ir t.t.

Lietuviškų laikraščių redakcijos tuo pačiu, taipgi yra parengiamos ir tokius sveikinimus spausdina pigia kaina, nes jų yra labai daug ir redakcijoms užsimoka. Prieš šventes laikraščiai išėina labai padidinti ir viskas galima pasveikinti prieš pat šventes ar net švenčių rytą. Niekam nėra progos užsigauti ir nė vienas negali pagalvoti, kad jo draugas jo nepasveikino savo sveikinime. Visas darbas labai susiprastina. Lieka tik nueiti į redakciją, arba nusiųsti pasveikinimą su dviem čekiais: vieną redakcijai už darbą, o antrą aukuojamai organizacijai. Čia atpula atviručių ieškojimas, parinkimas, kad tiktų sveikinamajam ir kitos rašymo bei pasiuntimo gaištis. O jeigu kas mėgna prikišti, kad Tamsta jo nepasveikinai, tai yra labai mandagus atsakymas: "Mielas Jonai ar Petrai man niekuomet galvon nebuvo atėjusi mintis, kad Tu laikraščių neskaitytai, aš savo sveikinime Tave pirmuoju turėjau savo širdyje ir mintyje."

Senovės Romėnų

išminčius Seneca sakė: "Žmogus, kuris gerą priima su padėka, tuo pat atmoka savo skolos dalį."

Geriausia padėka lietuvių spaudai yra visur ir visada raginti visus skaityti — AMERIKOS LIETUVI 14 Vernon St., Worcester, Mass. (metams \$3.00)